

Een onderzoek naar de privacy van patiënten bij Altrecht Aventurijn

Student: Roos Hartings
Opleiding: Juridische Hogeschool Avans - Fontys

Stageverlener: Altrecht Aventurijn
Afstudeermentor: Mw. E. Doze

Eerste afstudeerdocent: Mw. M. Kok
Tweede afstudeerdocent: Mw. M. van Bree/ Mw. L. Berkel

Datum: 28 mei 2017, Rotterdam

altrecht
*specialist in
geestelijke gezondheidszorg*

Altrecht Aventurijn

Een onderzoek naar de privacy van patiënten bij Altrecht Aventurijn

Student: Roos Hartings
Studentnummer: 2081668
Opleiding: Juridische Hogeschool Avans - Fontys

Stageverlener: Altrecht Aventurijn
Afstudeermentor: Mw. E. Doze

Eerste afstudeerdocent: Mw. M. Kok
Tweede afstudeerdocent: Mw. M. van Bree/ Mw. L. Berkel

Datum: 28 mei 2017
Afstudeerperiode: Februari 2017 – Juni 2017

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksrapport over de privacy van patiënten van Altrecht Aventurijn. Dit behelst een toetsing van de werkwijze binnen deze zorginstelling aan de huidige en toekomstige privacywet- en regelgeving. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Altrecht Aventurijn.

Ik heb gekozen voor dit onderwerp, omdat het actueel en praktijkgericht is. Het is mijn ambitie, dat het Altrecht Aventurijn handvatten geeft voor de toekomst. Aangezien er in de nabije toekomst nog meer veranderingen op het gebied van privacyrecht op komst zijn, zorgt het onderwerp voor voldoende diepgang. Bij Altrecht Aventurijn heb ik veel kennis en ervaring opgedaan.

Dit onderzoeksrapport is een afsluiting van mijn rechtenstudie aan de Juridische Hogeschool. Door middel van deze scriptie breng ik in de praktijk wat ik aan kennis in de afgelopen jaren heb opgedaan.

Dit had ik nooit kunnen waarmaken zonder de hulp van verschillende mensen. In de eerste plaats wil ik Elsa Doze bedanken voor de begeleiding vanuit Altrecht Aventurijn. Ik heb ontzettend veel geleerd. Daarnaast wil ik Margo Kok bedanken. Haar sturing bij de totstandkoming van dit onderzoeksrapport was erg nuttig en verhelderend. Verder wil ik alle andere mensen bedanken, die op welke wijze dan ook betrokken zijn bij het tot stand komen van dit rapport.

Ik wens u veel plezier met het lezen van dit onderzoeksrapport.

Roos Hartings, 28 mei 2017

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	5
Lijst van afkortingen.....	6
Lijst van begrippen	7
Inleiding	8
1.1 Probleembeschrijving	8
1.2 Centrale vraag	10
1.3 Doelstelling	10
1.4 Deelvragen	10
1.5 Leeswijzer.....	13
Hoofdstuk 1: Het huidige juridisch kader.....	14
1.1 Europees recht	14
1.2 Grondwet	14
1.3 Burgerlijk Wetboek	15
1.4 Wet bescherming persoonsgegevens	16
1.4.2. Reikwijdte	17
1.4.3. Gronden voor verwerking	17
1.4.3.1. Grondslagen voor verwerking	18
1.4.3.2. De verwerking van bijzondere persoonsgegevens	18
1.4.4. Proportionaliteit en subsidiariteit	19
1.4.5. Functionaris gegevensbescherming.....	19
1.4.6. Bewaren	20
1.4.7. Rechten van de betrokkene	20
1.4.8. Beveiliging	20
1.4.9. Toestemming minderjarigen.....	20
1.5 Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen.....	21
1.6 Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg	21
1.7 Jeugdwet	22
1.7.1. Regeling Jeugdwet.....	23
1.8 Wet gebruik van BSN-nummer in de zorg.....	23
1.9 Conclusie	23
Hoofdstuk 2: Toekomstig juridisch kader	25
2.1 De Algemene Verordening Gegevensbescherming.....	25
2.1.1. Begrippen in de AVG.....	25
2.1.2. Verwerking persoonsgegevens	26
2.1.3. Rechten van betrokkene.....	27
2.1.4. Privacy by design and defaults.....	28
2.1.5. Privacy Impact Assessment (PIA).....	29
2.1.6. Functionaris voor gegevensbescherming.....	29
2.1.7. Meldplicht datalekken	31
2.1.8. Bewerkingsovereenkomst	31
2.1.9. Verplicht register.....	31
2.1.10. Sancties.....	32
2.2 Conclusie	32
Hoofdstuk 3: Het privacybeleid bij Altrecht Aventurijn.....	33
3.1 Beleid.....	33
3.2 Conclusie	35
Hoofdstuk 4: Het privacybeleid getoetst aan het huidige juridisch kader.....	36
4.1 Welke persoonsgegevens	36
4.2. Gronden voor verwerking	37
4.2.1 Doelbinding.....	37
4.3 Patiëntendossier	38

4.3.1. Bewaartermijn.....	39
4.4 Rechten van patiënt.....	39
4.5 Verstrekken persoonsgevoelige informatie aan derden	39
4.5.1. Huisarts.....	40
4.5.2. Gemeente.....	41
4.5.3.Partner en naasten.....	41
4.6 Informatieveiligheid.....	42
4.7 Functionaris voor persoonsgegevens	42
4.8 BSN-Nummers.....	42
4.9 Conclusie	42
Hoofdstuk 5: Het privacybeleid getoetst aan de AVG	44
5.1. Toestemming verlenen	44
5.2. Rechten van betrokkenen.....	44
5.3. PIA's	45
5.4. Functionaris gegevensbescherming.....	45
5.5. Meldplicht datalekken	45
5.6. Bewerkingsovereenkomst	46
5.7. Verplicht register.....	46
5.8. Conclusie.....	47
Hoofdstuk 6: Conclusies en aanbevelingen	48
6.1 Conclusies	48
6.1.1. Conclusies aan de hand van huidige wetgeving	48
6.1.2. Conclusies aan de hand van toekomstige wetgeving	49
6.2 Aanbevelingen	50
6.2.1. Aanbevelingen met betrekking tot de huidige wetgeving	50
6.2.1. Aanbevelingen met betrekking tot de toekomstige wetgeving	51
Bronnenlijst	53

Samenvatting

Altrecht Aventurijn is een zorginstelling die zich richt op de behandeling van mensen met psychiatrische klachten. Bij het leveren van een goede zorg, worden veel persoonsgegevens opgeslagen en verwerkt. Altrecht Aventurijn heeft de wens om de verwerking van persoonsgegevens binnen de organisatie volgens de wet- en regelgeving te laten verlopen. Er is bij dit onderzoek verschillende wetgeving bestudeerd: EVRM, GW, WGBO, Wbp, Wet BOPZ, Wet BIG, Jeugdwet en de wet gebruik van BSN-nummers in de zorg. Daarnaast zal in 2018 de AVG in werking treden. De AVG zal de Wbp volledig gaan vervangen. Het is van belang, dat Altrecht Aventurijn op de hoogte is van de wijzigingen, die de AVG met zich meebrengt. Dit zal immers gaan leiden tot veranderingen in het huidige beleid van Altrecht Aventurijn. Uit het onderzoek is gebleken, dat de zorginstelling aanpassingen zal moeten doen om aan de wet- en regelgeving te voldoen.

De Wbp geeft wettelijke gronden, waardoor verwerking van persoonsgegevens rechtmatig is. Een belangrijke grond is, dat de betrokkene toestemming geeft alvorens de verwerking plaatsvindt. Voor Altrecht Aventurijn is het belangrijk, alvorens persoonsgegevens worden verstrekt aan derden, dat hier een getekende toestemmingsverklaring aan ten grondslag ligt. Bij het verwerken van persoonsgegevens moet een doel voor de verwerking worden bepaald en beschreven. Altrecht Aventurijn zal op werkinstructies en toestemmingsformulieren het doel van de verwerking moeten vastleggen. Altrecht Aventurijn hanteert de wettelijke termijn van 15 jaar voor de vernietiging van zorgdossiers van patiënten. Altrecht Aventurijn zal nog beleid moeten maken over de vernietigingswijze van deze EPD's. Binnen de organisatie zijn er protocollen in werking, waardoor het recht op inzage, vernietiging en correctie van het zorgdossier wordt gewaarborgd. Het is van belang om bij het protocol van inzage toe te voegen, dat bij kinderen vanaf 12 jaar, het kind toestemming moet geven alvorens de ouders met gezag inzage krijgen.

Met het oog op de toekomstige wetgeving (AVG), zal Altrecht Aventurijn enkele aanpassingen moeten doorvoeren. Er moet een functionaris Gegevensbescherming worden aangesteld. Ook moet er een register worden bijgehouden van de verwerkingen van persoonsgegevens. Bij het registreren van de toestemming om persoonsgegevens te verwerken, zal ook moeten worden vermeld, dat deze toestemming op elk willekeurig moment kan worden ingetrokken. Wanneer er een datalek ontstaat, zal deze binnen 72 uur moeten worden gemeld aan de AP. Wanneer het datalek een hoog risico draagt, zal de betrokkene (op wie de gegevens betrekking hebben) ook moeten worden geïnformeerd. Ook zal Altrecht Aventurijn haar diensten/ producten moeten testen in hoeverre zij *privacyproof* zijn; dit kan door middel van een PIA. De rechten, die betrokkenen hebben met betrekking tot hun eigen persoonsgegevens, zijn in de AVG aangescherpt. Dit zal in acht genomen moeten worden. De gevolgen voor onzorgvuldig omgaan met persoonsgegevens worden vergroot, de mogelijke boetes worden hoger. Het is van groot belang te voldoen aan de eisen, die de privacywetgeving stelt.

Het is belangrijk om meer privacybewustzijn in de organisatie te creëren. Het zijn uiteindelijk de behandelaars die het contact met de patiënt vormgeven. De omgang met diens persoonsgegevens maakt deel uit van het verlenen van een goede zorg.

Lijst van afkortingen

AP	Autoriteit Persoonsgegevens
Art.	Artikel
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BSN	Burgerservicenummer
BW	Burgerlijk Wetboek
CIZ	Centrum Indicatie Zorg
DPO	Data Protection Officer
EPD	Elektronisch Patiëntendossier
EU	Europese Unie
EVRM	Europees verdrag voor de rechten van de mens
FG	Functionaris Gegevensbescherming
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GW	Grondwet
PIA	Privacy Impact Assessment
UPD	Uniform Patiëntendossier
SER	Sociaal Economische Raad
VwEU	Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie
Wet BIG	Wet op de beroepen in de gezondheidszorg
Wet BOPZ	Wet Bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen
Wbp	Wet Bescherming persoonsgegevens
WGBO	Wet op de geneeskundige behandelovereenkomst
WvSr	Wetboek van Strafrecht

Lijst van begrippen

Autoriteit Persoonsgegevens

Dit is het bestuursorgaan dat in Nederland toezicht houdt op organisaties die persoonsgegevens verwerken. Tot 2016 werd dit bestuursorgaan College bescherming persoonsgegevens genoemd.

Betrokkene

De betrokkene is degene op wie een persoonsgegevens betrekking heeft.¹

Derde

Ieder, niet zijnde de betrokkene, de verantwoordelijke, de bewerker, of enig persoon met rechtstreeks gezag van de verantwoordelijke of de bewerker gemachtigd is om persoonsgegevens te verwerken.²

Regiebehandelaar

Bij regiebehandelaar gaat het om degene, die de regie heeft over het zorgproces, de behandeling. Dat hoeft niet de hoogst opgeleide of hoogste in rang van een instelling te zijn.³

Persoonsgegeven

Elk gegeven betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke personen.⁴

Patiënt

De patiënt is een zorgbehoevende en geniet de zorg of het toezicht daarop van een zorgverlener. Een patiënt is iemand met een zelfzorgtekort. Deze patiënt kan een ziekte, aandoening of letsel hebben.

Verantwoordelijke

De natuurlijke persoon, rechtspersoon of ieder ander of het bestuursorgaan dat, alleen of tezamen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt.⁵

Verwerking

Dir zijn alle handelingen, die een organisatie kan uitvoeren met persoonsgegevens, van verzamelen tot en met vernietigen. Dit is dus een zeer ruim begrip. Handelingen die er volgens de Wbp in ieder geval onder vallen, zijn: het verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, doorzenden, verspreiden, beschikbaar stellen, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, afschermen, uitwissen en vernietigen van gegevens.⁶

---

¹ Artikel 1 lid f Wbp.

² Artikel 1 lid g Wbp.

³ 'Regiebehandelaar', kwaliteitsstatuut curatieve ggz, nip.nl (zoek op *regiebehandelaar*).

⁴ Artikel 1 lid a Wbp.

⁵ Artikel 1 lid d Wbp.

⁶ Artikel 1 lid b Wbp.

Inleiding

Dit rapport is gewijd aan een onderzoek naar de verwerking van persoonsgegevens binnen Altrecht Aventurijn. In deze inleiding wordt eerst een beschrijving gegeven van het probleem, dat Altrecht Aventurijn ervaart bij het verrichten van haar diensten met betrekking tot de privacy van haar patiënten. Vervolgens wordt de centrale onderzoeksvraag beschreven. In de doelstelling wordt vervolgens aangegeven wat de relevantie is van het onderzoek voor Altrecht Aventurijn. Hierna zullen de deelvragen, die uit de onderzoeksvraag voortvloeien, worden beschreven. Hierbij wordt ook een beschrijving gegeven van de gebruikte onderzoeksstrategieën en de methoden die bij dit onderzoek zijn toegepast. Aansluitend worden de geraadpleegde bronnen vermeld. Tenslotte zal de structuur van de hoofdstukken in de leeswijzer worden toegelicht.

1.1 Probleembeschrijving

Altrecht Aventurijn is een zorginstelling, die psychiatrische zorg verleent. Binnen de organisatie is er een grote diversiteit aan patiënten van verschillende leeftijden, culturen en met verschillende ziektebeelden. Dit leidt tot een breed scala aan behandelingen. Altrecht Aventurijn biedt ondersteuning bij persoonlijk herstel, maatschappelijk herstel en herstel van de aandoening. Dit gebeurt door middel van een behandeling en leefstijlcoaching. De zorginstelling inventariseert en onderzoekt de psychische klachten en verschijnselen en komt tot een diagnose.⁷ Wanneer Altrecht Aventurijn het ziektebeeld van de patiënt heeft gediagnosticeerd, wordt er een behandelplan opgesteld. Hierna zal de behandeling starten. De aard van de behandeling wordt afgestemd op de situatie van de patiënt. Het doel van Altrecht Aventurijn is het behandelen en begeleiden van haar patiënten, zodat zij maatschappelijk kunnen re-integreren.⁸

Om patiënten op de juiste manier te behandelen, is het voor de betreffende zorginstelling belangrijk relevante informatie van patiënten te vergaren om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van de patiënt. Volgens de huidige wetgeving wordt een persoonsgegeven gedefinieerd als: *elk gegeven betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon*⁹. Verwerking van persoonsgegevens wordt gedefinieerd als: *elke handeling of elk geheel van handelingen met betrekking tot persoonsgegevens, waaronder in ieder geval het verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiding of enige andere vorm van terbeschikkingstelling, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, alsmede het afschermen, uitwissen of vernietigen van gegevens*.¹⁰ Onder bepaalde voorwaarden is een verwerking van persoonsgegevens rechtmatig .

‘Persoonsgegeven’ is een erg ruim begrip. Zowel medische informatie van patiënten als persoonlijke gegevens zijn hieronder te scharen. Tijdens de behandeling van patiënten worden persoonsgegevens verzameld, opgeslagen en gedeeld. Dit gebeurt op verschillende manieren. Hierbij moet niet alleen gedacht worden aan praktische informatie, waarover de instelling beschikt, zoals leeftijd, adres en zorgverleden van de patiënten, maar bijvoorbeeld

⁷ Hummelen & Hengeveld 2014, p.17.

⁸ ‘Aventurijn’, zorgeenheden, altrecht.nl (zoek op *aventurijn*).

⁹ Artikel 1 sub a Wbp.

¹⁰ Artikel 1 sub b Wbp.

ook aantekeningen, die gemaakt worden in het patiëntendossier door een psychiater over medicatie.

Binnen Altrecht Aventurijn worden patiëntgegevens opgeslagen in het elektronisch patiëntendossier (hierna: EPD). Dit houdt in, dat medische gegevens en overige persoonsgegevens elektronisch worden vastgelegd. Er moet bijvoorbeeld gedacht worden aan; laboratoriumuitslagen, medicatiegegevens en aantekeningen van psychiaters. Bij Altrecht Aventurijn is het voor de patiënt zelf niet mogelijk om in zijn/ haar EPD te kijken. In beginsel kunnen alleen (bevoegde) medewerkers van Altrecht Aventurijn het EPD raadplegen.¹¹ Door de invoering van het EPD kan de gegevensuitwisseling tussen zorgverleners binnen de instelling soepeler verlopen. Met gebruik van bepaalde inlogcodes kunnen gegevens door zorgverleners worden opgevraagd, geraadpleegd en eventueel gewijzigd.¹²

Altrecht Aventurijn heeft de wens om met het oog op de privacywetgeving op een rechtmatige wijze met persoonsgegevens van patiënten om te gaan. Altrecht Aventurijn krijgt vaak verzoeken van derden om informatie van patiënten te verstrekken. Deze verzoeken komen bijvoorbeeld van: huisartsen, zorginstanties, ouders en gemeenten. De gemeente verzoekt vaak om patiëntgegevens, omdat alle behandelingen in de geestelijke gezondheidszorg van kinderen en jongeren tot 18 jaar sinds 1 januari 2015 worden betaald door de gemeente waarin de ouders wonen.¹³ De gemeente, waar de ouders woonachtig zijn, wil daarom over informatie beschikken over de behandeling van kinderen en jongeren tot 18 jaar. In bepaalde gevallen wordt de zorg overgedragen aan een andere zorgverlener, bijvoorbeeld wanneer deze aan bepaalde zorgbehoeften van een patiënt beter kan voldoen. In deze gevallen is het belangrijk dat deze zorgverlener over de gehele medische informatie van de patiënt beschikt. De beschikbaarheid en uitwisseling van persoonsgegevens kan de zorgverlening optimaliseren. Wanneer persoonsgegevens van patiënten worden gedeeld met een andere zorginstantie om bijvoorbeeld zorg over te dragen, hebben alle partijen hetzelfde doel: het garanderen van kwalitatief goede patiëntenzorg. Het is voor Altrecht Aventurijn van belang om duidelijk voor ogen te hebben, wanneer en onder welke voorwaarden deze verzoeken ingewilligd kunnen worden. Altrecht Aventurijn heeft geen duidelijk beeld van de huidige en toekomstige privacywetgeving. Dit is problematisch, omdat het niet zorgvuldig en/of onrechtmatig omgaan met persoonsgegevens van patiënten grote gevolgen voor Altrecht Aventurijn kan hebben. Er kunnen bijvoorbeeld boetes worden opgelegd en er kan reputatieschade optreden. Altrecht Aventurijn heeft al verschillende protocollen en werkinstructies, die bepalingen bevatten over omgang met patiënten. Hieronder valt ook hoe haar medewerkers moeten omgaan met persoonsgegevens van patiënten. Altrecht Aventurijn heeft de ambitie om deze protocollen te toetsen aan de wet, daarbij vooral gelet op de nieuwe Europese verordening, de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG), om te kunnen beoordelen of hun huidige werkwijze rechtmatig en toereikend is. Altrecht Aventurijn wil volledig voldoen aan de (huidige en komende) wet- en regelgeving. Het is noodzakelijk dat Altrecht Aventurijn op de hoogte is van de aanpassingen, die nodig zijn om dit doel te bereiken.

---

¹¹ Interview (bijlage 1).

¹² Interview (bijlage 1).

¹³ Altrecht 2017

Altrecht, *kwaliteitsstatuut Altrecht*, 2017, Altrecht.nl.

1.2 Centrale vraag

De centrale vraag bij het onderzoek luidt:

Welke aanbevelingen kunnen aan Altrecht Aventurijn worden gedaan met betrekking tot het privacybeleid (uitgewerkt in protocollen en werkinstructies), dat betrekking heeft op verwerking persoonsgegevens van patiënten, zodat zij aan de huidige en toekomstige wetgeving voldoet?

1.3 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is, dat op 28 mei 2017 een onderzoeksrapport aan Altrecht Aventurijn overhandigd kan worden, waarin aanbevelingen worden gedaan om de verwerking van persoonsgegevens van patiënten zodanig te organiseren dat zij aan de huidige en toekomstige wetgeving voldoen.

1.4 Deelvragen

Om tot volledige beantwoording te komen van de centrale vraag, zijn er deelvragen geformuleerd. Het is de bedoeling, dat de antwoorden op de deelvragen tezamen het antwoord vormen op de centrale vraag, waaruit ze zijn afgeleid.¹⁴ De deelvragen zullen sturing en structuur aanbrengen in het onderzoek. Om het onderzoek effectief te laten verlopen zijn er onderzoeksstrategieën en methoden bepaald om tot juiste beantwoording te komen van de deelvragen. Na het uitwerken van een deelvraag zullen de desbetreffende onderzoeksstrategieën en methoden uiteen worden gezet.

Deelvraag 1: Wat is het juridisch kader omtrent de omgang door zorginstellingen met patiëntgegevens?

Subdeelvragen bij deelvraag 1:

- Wat is het huidige juridisch kader omtrent verwerking van persoonsgegevens, gelet op de Wet Bescherming persoonsgegevens?
- Welke vereisten vloeien voort uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG)?
- Welke verschillen zijn er tussen de huidige en toekomstige wet- en regelgeving?

Bij deze deelvraag gaat het vooral om een onderzoek van het recht, bestaande uit een rechtsbronnen en literatuuronderzoek. Het juridisch kader wordt bij deze deelvraag uiteen gezet. De Europese verordening wordt hier geanalyseerd, er wordt onderzocht in hoeverre deze verordening invloed heeft op de betreffende zorginstelling. Verschillende nationale wetten zullen geraadpleegd worden: de Grondwet, de Wet Bescherming persoonsgegevens (hierna: Wbp), het burgerlijk wetboek (hierna: BW) en Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (wet BOPZ), Jeugdwet en Wet gebruik van BSN-nummers in de zorg. Bij de beantwoording van deze deelvraag zal er vooral gebruik worden gemaakt van de wetgeving en de Europese verordening in samenhang met jurisprudentie en literatuur.

---

¹⁴ Van Schaaijk 2015, p. 78 – 79.

Om een volledig beeld te krijgen van het wettelijk kader omtrent omgang door zorginstellingen met patiëntengegevens wordt er bij de eerste deelvraag vooral gebruik gemaakt van een rechtsbronnen- en literatuuronderzoek. Bij het zoeken naar literatuur, artikelen uit vaktijdschriften en andere documenten, is specifiek gelet op de vindplaats en data van publicatie. Het is belangrijk, dat bronnen zowel actueel als toepasbaar zijn op de betreffende situatie. Het gaat om de persoonsgegevens van patiënten binnen een zorginstelling en op dit onderwerp worden bronnen geselecteerd. Dit behelst een onderzoek naar huidige en toekomstige wetgeving.

Deelvraag 2: Wat is de huidige werkwijze van Altrecht Aventurijn omtrent verwerking van de persoonsgegevens van patiënten?

Subdeelvragen bij deelvraag 2:

- Hoe worden persoonsgegevens bij Altrecht Aventurijn bewaard en/of opgeslagen?
- Onder welke voorwaarden worden persoonsgegevens van patiënten van Altrecht Aventurijn aan derden verstrekt?
- Aan welke externe partijen worden persoonsgegevens van patiënten van Altrecht Aventurijn verstrekt?

Om deze deelvraag goed te kunnen beantwoorden moet er zicht komen op de wijze waarop Altrecht Aventurijn persoonsgegevens verwerkt. Hiervoor worden de protocollen die Altrecht Aventurijn hanteert, geanalyseerd en worden er interviews gehouden.

De volgende protocollen, die bij het onderzoek worden betrokken, zijn:

- Privacykader GGZ, versie 160199
- Handleiding omgaan met Cliëntgegevens, 2014
- Kwaliteitsstatuur Altrecht
- Informatieblad: informatie delen met de gemeente
- Richtlijn Uniform Patiëntendossier (UPD)
- Algemene voorwaarden geestelijke gezondheidszorg

Uit de analysering van de protocollen ontstaat een beeld over de werkwijze. Wanneer er echter op onderdelen nog onduidelijkheden zijn over de werkwijze, zal dit door middel van interviews worden verhelderd.

Er zullen tenminste interviews worden gehouden met:

- Manager Beleid en Kwaliteit (Elsa Doze). Mevrouw Doze heeft beleidsnotities geschreven over de omgang met patiënten; hieronder valt ook het verwerken van gegevens. Omdat bij deze deelvraag centraal staat om een beeld te creëren van het beleid, is het belangrijk de inzichten van manager Beleid en Kwaliteit hierbij te betrekken.
- Manager Zorgadministratie (Anne-Berit Harmsen). Bij de zorgadministratie worden persoonsgegevens van patiënten beheerd en verwerkt. Door de manager Zorgadministratie een interview af te nemen, ontstaat een duidelijk beeld over hoe de privacy van patiënten binnen het beleid van Altrecht Aventurijn is gewaarborgd.

- Adviseur AO zorgproces (Joris van Nesselrooij). Ook de heer van Nesselrooij heeft veel kennis over het zorgproces van patiënten. De bescherming van de persoonsgegevens zijn hier onderdeel van. Bij vragen of onduidelijkheden zal hem om nadere informatie gevraagd kunnen worden.

Bij dit gedeelte staat kwalitatief onderzoek naar de huidige werkwijze centraal. Bij het praktijkgedeelte worden geldende protocollen en werkinstructies onderzocht en er zullen interviews worden gehouden met medewerkers. Binnen een zorginstelling als Altrecht Aventurijn is er een grote hoeveelheid aan protocollen en voorschriften. De protocollen en werkinstructies, die worden onderzocht, zijn geselecteerd op validiteit en efficiëntie. Er zal worden nagegaan, wat de protocollen voorschrijven wanneer het gaat om verwerking van persoonsgegevens. Overige geschriften worden buiten beschouwing gelaten. Aan de hand van de interviews worden vragen over het beleid, die na een bestudering van de protocollen nog resterend, beantwoord.

Deelvraag 3: Voldoet Altrecht Aventurijn op dit moment aan de huidige en toekomstige wettelijke vereisten omtrent de verwerking van persoonsgegevens?

Subdeelvragen bij deelvraag 3:

- Is het beleid van Altrecht Aventurijn rechtmatig en toereikend gelet op de huidige wet- en regelgeving?
- Is het beleid van Altrecht Aventurijn rechtmatig en toereikend gelet op de toekomstige wet- en regelgeving?
- Welke aanpassingen zijn noodzakelijk om te bereiken dat het beleid van Altrecht Aventurijn volledig voldoet aan de eisen van huidige en toekomstige wetgeving?

Bij de beantwoording van deze deelvraag zal er een rechtsbronnen- en literatuuronderzoek plaatsvinden en daarnaast een kwalitatief onderzoek. Het juridisch kader, dat bij deelvraag 1 uiteen is gezet zal bij deze deelvraag naast het beleid van Altrecht Aventurijn gelegd worden. Bronnen die hiervoor worden gebruikt: literatuur, de wet- en regelgeving, jurisprudentie en vigerende protocollen van Altrecht Aventurijn. Er moet immers onderzocht worden of de wijze, waarop Altrecht Aventurijn patiëntengegevens verwerkt in overeenstemming is met de wet- en regelgeving. Bij het gebruik van bronnen wordt gelet op actualiteit en toepasbaarheid.

Deelvraag 4: Welke aanbevelingen kunnen aan Altrecht Aventurijn worden gedaan zodat zij voldoen aan de huidige en toekomstige wetgeving omtrent verwerking van persoonsgegevens?

Subdeelvragen bij deelvragen 4:

- Welke aanbevelingen kunnen gedaan worden omtrent de werkwijze van Altrecht Aventurijn aan de hand van een toetsing tussen het juridisch kader en de werkwijze van Altrecht Aventurijn?

- Hoe zal de werkwijze en het beleid van Altrecht Aventurijn moeten worden aangepast, waardoor het aan de eisen voldoet die de toekomstige AVG met zich meebrengt?

Aan de hand van de beantwoording van deze deelvraag zullen de conclusies en eventuele aanbevelingen gedaan worden. Hierbij wordt de nadruk gelegd op de wijze, waarop Altrecht Aventurijn haar beleid en werkwijze moet aanpassen, waardoor zij voldoet aan de huidige en toekomstige wetgeving. Aan de hand van een toetsing tussen de werkwijze en het juridisch kader. Het beleid is uitgewerkt in protocollen en werkinstructies. Door het beleid aan te passen en onder de aandacht te brengen, zal invloed uitoefenen op de werkwijze van medewerkers binnen de organisatie. Uit een toetsing van de werkwijze in relatie tot het juridisch kader zullen daaruit conclusies en eventuele aanbevelingen voortvloeien. De verschillen en tegenstrijdigheden zullen worden geanalyseerd en hieruit vloeien (mogelijk) aanbevelingen voort. Literatuur, de wet- en regelgeving, jurisprudentie en vigerende protocollen van Altrecht Aventurijn zullen als bronnen worden gebruikt. Er moet immers onderzocht worden of de wijze waarop Altrecht Aventurijn patiëntengegevens verwerkt in overeenstemming is met de wet- en regelgeving. Bij het gebruik van bronnen, wordt geselecteerd op actualiteit en toepasbaarheid.

1.5 Leeswijzer

In dit rapport zal het eerste hoofdstuk het juridisch kader bevatten omtrent de verwerking en het overdragen van patiëntengegevens door zorginstellingen. In het tweede hoofdstuk zal de AVG worden geanalyseerd, zodat een beeld wordt geschetst van de toekomstige wetgeving. Het derde hoofdstuk gaat over de wijze, waarop Altrecht Aventurijn nu met de persoonsgegevens van patiënten omgaat. Nadat de werkwijze van Altrecht Aventurijn in kaart is gebracht, zal in het vierde hoofdstuk een toetsing plaatsvinden tussen de praktijk en de vereisten uit het huidige wettelijk kader gericht op het bewaren van patiëntengegevens. In dit hoofdstuk zullen de wettelijke vereisten en de protocollen, die bij Altrecht Aventurijn in werking zijn, naast elkaar worden gelegd en zal worden nagegaan of de werkwijze van Altrecht Aventurijn (volledig) toereikend is. Het vijfde hoofdstuk richt zich op het beleid van Altrecht Aventurijn in relatie tot de toekomstige AVG. Tot slot zullen de conclusies en de daaruit (mogelijk) voortvloeiende aanbevelingen aan de orde komen in het zesde en laatste hoofdstuk.

Hoofdstuk 1: Het huidige juridisch kader

In dit hoofdstuk wordt het huidige juridisch kader omtrent de omgang met persoonsgegevens door zorginstellingen uiteengezet. Verschillende Europese verdragen worden besproken. Daarnaast worden verschillende nationale wetten geanalyseerd. Er is gekeken naar welke bepalingen voor Altrecht Aventurijn van toepassing zijn. Er zijn verschillende wetten, waarin regels worden gegeven met betrekking tot de geheimhouding van medische gegevens en de privacy van de patiënt. De bepalingen uit de Wet op de geneeskundige behandelovereenkomst (hierna: WGBO) en de Wet bescherming persoonsgegevens (hierna: Wbp) vormen de belangrijkste wetten als het gaat om het verwerken van persoonsgegevens in de zorg. De Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen geeft daarnaast regels omtrent privacy bij gedwongen opnames. De Wet BIG geeft informatie over de bepalingen betreffende verschillende beroepen in de zorg. Daarnaast verdienen de Jeugdwet en de Regeling Jeugdwet aandacht. Tot slot mag de Wet gebruik burgerservicenummer in de zorg niet onbesproken blijven.

1.1 Europees recht

Op Europees niveau zijn er verschillende verdragen, die bepalingen bevatten over de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van alle inwoners van de Europese Unie (hierna: EU). Onder bescherming van de persoonlijke levenssfeer valt ook zorgvuldig omgaan met persoonsgevoelige informatie door (zorg)instellingen. Het Europees verdrag voor de rechten van de mens (hierna: EVRM) heeft een bepaling, die voorziet in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.¹⁵ Deze bepaling geeft de inwoners van de EU het recht op het respecteren van zijn/haar privéleven, zijn/haar familie en gezinsleven, zijn/haar woning en zijn/haar correspondentie. Dit betekent, dat Altrecht Aventurijn de verplichting heeft eerbiedig en respectvol met persoonsgevoelige informatie van haar patiënten om te gaan. Naast het EVRM heeft ook het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: het Handvest) bepalingen die in het juridisch kader omtrent de omgang door zorginstellingen met patiëntengegevens, van toepassing zijn. Zo bepaalt art. 8 van het Handvest, dat een ieder het recht heeft op bescherming van persoonsgegevens. Deze gegevens moeten eerlijk worden verwerkt, voor bepaalde doeleinden en met toestemming van de betrokkene of op basis van een andere gerechtvaardigde grondslag, waarin de wet voorziet. Een ieder heeft recht op inzage in de over hem verzamelde gegevens en op rectificatie daarvan.¹⁶ Tenslotte bepaalt het Handvest ook nog dat er een onafhankelijke autoriteit toezicht moet houden op naleving van de regels omtrent gegevensbescherming.¹⁷ In Nederland is dit de Autoriteit Persoonsgegevens (hierna: AP).

1.2 Grondwet

Bij het uiteenzetten van het juridisch kader omtrent de bescherming van persoonsgegevens is de Nederlandse Grondwet (hierna: GW) onmisbaar. De GW vormt het fundament voor verdere nationale wetgeving over de bescherming van persoonsgegevens. In art. 10 GW wordt het recht op eerbiediging van zijn/haar persoonlijke levenssfeer vastgelegd. Daarnaast

---

¹⁵ Artikel 8 EVRM.

¹⁶ Artikel 8 lid 2 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

¹⁷ Artikel 8 lid 3 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

geeft hetzelfde artikel ook de mogelijkheid om ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer regels op te stellen met het vastleggen en verstrekken van persoonsgegevens.¹⁸

1.3 Burgerlijk Wetboek

Het Burgerlijk Wetboek heeft verschillende bepalingen die voor het gezondheidsrecht van belang zijn. Het betreft dan boek 7, afdeling 5; deze afdeling staat ook bekend als de Wet op de geneeskundige behandelovereenkomst (hierna: WGBO). Ervan uitgaande dat de arts veelal de "sterkere" partij bij een overeenkomst tussen arts en patiënt is, bevat de WGBO voornamelijk plichten voor de arts en vooral rechten voor de patiënt.¹⁹ De wet maakt onderscheid tussen de totstandkoming van de overeenkomst en de uitvoering ervan.²⁰ Bij de totstandkoming is vereist dat er wilsovereenstemming is tussen de partijen. Het recht op informatie, de toestemmingsvereiste en de bescherming van de privacy van de patiënt zijn volgens deze wet de basisrechten van de patiënt.²¹ Omdat in dit onderzoek de privacy van de patiënten centraal staat, zal dit basisrecht het uitgangspunt zijn. De bescherming van de privacy van de patiënt komt naar voren in verschillende bepalingen.²² Op grond van art. 7:454 BW is de hulpverlener verplicht een dossier aan te leggen, waarin aantekeningen worden gemaakt over de gezondheidstoestand van de patiënt en de handelingen die in dit verband zijn verricht.²³ Altrecht Aventurijn is verplicht om een dossier aan te leggen, ook al zou de patiënt hem van deze verplichting willen ontslaan.²⁴ Op grond van de WGBO hebben personen, die rechtstreeks betrokken zijn bij de uitvoering van de behandelingsovereenkomst en degene, die eventueel optreedt als vervanger van ggz-professional, toegang tot het dossier.²⁵ Hierbij is het niet van belang of zij bij dezelfde zorginstelling werken. Doorslaggevend is of zij betrokken zijn bij de actuele hulpverlening, die aan de patiënt wordt verleend.²⁶

Daarnaast heeft de patiënt ook recht op een kopie van dit dossier (tegen redelijke vergoeding). Het BW regelt ook het zogenaamde *inzagerecht*. Specifiek voor de gezondheidszorg is het inzagerecht vastgelegd in art. 7:456 BW.²⁷ Het recht houdt in, dat de patiënt de mogelijkheid heeft om datgene in te zien van wat hem/haar bewaard blijft, ook nadat de zorgverlening beëindigd is.²⁸ Het dossier wordt in beginsel 15 jaar bewaard.²⁹ Het dossier kan korter bewaard worden, wanneer de patiënt vernietiging van het dossier verlangt.³⁰ De zorgaanbieder kan dit alleen weigeren, wanneer bewaren van de gegevens

---

¹⁸ Artikel 10 lid 2 GW.

¹⁹ Raes & Bakker 2012, p.47.

²⁰ Raes & Bakker 2012, p.47.

²¹ Raes & Bakker 2012, p.47.

²² Raes & Bakker 2012, p.49.

²³ Meersbergen 2016, p. 140.

²⁴ Raes & Bakker 2012, p.50.

²⁵ GGZ Nederland 2012

GGZ Nederland, *Handreiking beroepsgeheim*, 2012.

²⁶ GGZ Nederland 2012

GGZ Nederland, *Handreiking beroepsgeheim*, 2012.

²⁷ Meersbergen 2016, p. 140.

²⁸ Meersbergen 2016, p. 141.

²⁹ KNMG 2016

Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst (KNMG), *De richtlijn Omgaan met medische gegevens*, september 2016.

³⁰ Raes & Bakker 2012, p.50.

van aanmerkelijk belang is voor een ander.³¹ Dit kan ook een reden zijn waarom het dossier langer dan 15 jaar bewaard wordt. Ook wanneer het aannemelijk is, dat een patiënt een klacht- of gerechtelijke procedure zal starten, kan het dossier langer bewaard worden. Voor inzage in het zorgdossier is toestemming van de patiënt vereist. Hierop zijn enkele uitzonderingen:³²

- de privacy van anderen mag niet worden geschaad (bijvoorbeeld wanneer in het dossier informatie van intieme aard over een familielid is opgenomen).
- wanneer het gaat om besmettelijke ziekten is het verstrekken van informatie (zonder toestemming van de betreffende patiënt) verplicht.

Bij kinderen tot 12 jaar hebben ouders inzagerecht in het zorgdossier. Hiervoor is geen toestemming van het kind vereist. Voor kinderen vanaf 12 jaar is wel toestemming van het kind nodig, alvorens ouders inzage hebben in het zorgdossier.³³ Een voorwaarde is wel dat de ouders gezag hebben over het kind. Ouders zonder gezag hebben alleen recht op algemene informatie over de gezondheidstoestand van het kind, maar hebben geen inzagerecht in het medische dossier.³⁴

Het opzettelijk schenden van de geheimhoudingsplicht is strafbaar volgens art. 272 WvSr. De veronderstelling dat het personen met een beroepsgeheim onderling vrijstaat onbeperkt gegevens uit te wisselen met elkaar, is een misverstand.³⁵ Ook wanneer meerdere beroepsbeoefenaren een geheimhoudingsplicht hebben, mag er zonder toestemming van de patiënt of op één van de andere gronden voor doorbreking van het beroepsgeheim, geen gegevens worden uitgewisseld als beroepsbeoefenaren niet rechtstreeks bij de behandeling zijn betrokken.³⁶ Onder zorgprofessionals is veel verwarring over wanneer de medische geheimhoudingsplicht geschonden mag worden. Een schending door zorgprofessionals kan leiden tot tuchtrechtelijke, civielrechtelijke en zelfs strafrechtelijke aansprakelijkheidsrisico's vanwege schending van het medisch beroepsgeheim.³⁷

1.4 Wet bescherming persoonsgegevens

In deze paragraaf zal de wet Bescherming Persoonsgegevens (hierna: Wbp) centraal staan. In 2018 zal de Algemene Verordening Gegevensbescherming gaan gelden. Deze zal dan de huidige Wbp vervangen. De Wbp en Avg hebben hierdoor veel overlap. Om herhaling te voorkomen, zal de Wbp hier in hoofdlijnen aan bod komen. In het volgende hoofdstuk zullen vooral de verschillen ten opzichte van de Wbp, worden geanalyseerd.

1.4.1. Begrippen in de Wbp

---

³¹ Raes & Bakker 2012, p.50.

³² Raes & Bakker 2012, p.50.

³³ KNMG 2016

Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst (KNMG), *De richtlijn Omgaan met medische gegevens*, september 2016.

³⁴ KNMG 2016

Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst (KNMG), *De richtlijn Omgaan met medische gegevens*, september 2016.

³⁵ Velink & De Die 2011

Velink & De Die Advocaten, *informatieuitwisseling in zorgketens*, juni 2011.

³⁶ Velink & De Die 2011

Velink & De Die Advocaten, *informatieuitwisseling in zorgketens*, juni 2011.

³⁷ Nouwt, *Nederlands Juristenblad* 2014, afl. 42, p. 2993.

In de Wbp worden verschillende begrippen gebruikt.

Om een volledig beeld te krijgen van deze wet worden hier de belangrijkste begrippen uiteengezet:³⁸

- Persoonsgegevens: elk gegeven betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon.
- Verwerking van persoonsgegevens: elke handeling of elk geheel van handelingen met betrekking tot persoonsgegevens, waaronder in ieder geval het verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiding of enige andere vorm van terbeschikkingstelling, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, alsmede het afschermen, uitwissen of vernietigen van gegevens. Het begrip heeft dus betrekking op het gehele proces, dat een persoonsgegeven doormaakt vanaf het moment van verzamelen van een gegeven tot het moment van vernietiging.³⁹ Iedere handeling of geheel van handelingen met betrekking tot een persoonsgegeven, al dan niet uitgevoerd met geautoriseerde middelen, valt daaronder.⁴⁰
- Betrokkene: degene op wie een persoonsgegeven betrekking heeft.⁴¹
- Verantwoordelijke: de natuurlijke persoon, rechtspersoon of ieder ander die of het bestuursorgaan dat, alleen of tezamen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt.⁴²
- Bewerker: degene die ten behoeve van de verantwoordelijke persoonsgegevens verwerkt, zonder aan zijn rechtstreeks gezag te zijn onderworpen.⁴³

1.4.2. Reikwijdte

Het is belangrijk om bij het uiteenzetten van de Wbp, de reikwijdte van deze wet voor ogen te houden. De Wbp is van toepassing voor (zowel de niet geautomatiseerde als de geheel of gedeeltelijke geautomatiseerde) verwerking van persoonsgegevens, die in een bestand zijn opgenomen of die bestemd zijn om daarin te worden opgenomen.⁴⁴

1.4.3. Gronden voor verwerking

De Wbp geeft verschillende doeleinden waarvoor verwerking van persoonsgegevens gerechtvaardigd is. Uit de wet vloeit de verplichting voort, dat persoonsgegevens in overeenstemming met de wet en op zorgvuldige wijze verwerkt moeten worden.⁴⁵

Persoonsgegevens mogen worden verzameld voor bepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.⁴⁶ Dit betekent voor de uitvoering van Altrecht Aventurijn, dat voorafgaande aan de verwerking het doel duidelijk en daarnaast uitdrukkelijk omschreven moet zijn. Ook is er sprake van zogenaamde *doelbinding*. Dit houdt in dat persoonsgegevens niet voor een ander doel worden verwerkt, dan de doeleinden waarvoor ze zijn verkregen.⁴⁷

---

³⁸ Artikel 1 sub a Wbp.

³⁹ Kranenburg & Verhey 2011, p.65.

⁴⁰ Kranenburg & Verhey 2011, p.65.

⁴¹ Artikel 1 sub f Wbp.

⁴² Artikel 1 sub d Wbp.

⁴³ Artikel 1 sub e Wbp.

⁴⁴ Artikel 2 lid 1 Wbp.

⁴⁵ Artikel 6 Wbp.

⁴⁶ Artikel 7 Wbp.

⁴⁷ Artikel 9 lid 1 Wbp.

1.4.3.1. Grondslagen voor verwerking

De Wbp stelt voorwaarden ten aanzien van wanneer er persoonsgegevens verwerkt kunnen worden. Het is voor Altrecht Aventurijn van belang hier kennis van te nemen. De gronden waardoor verwerking van persoonsgegevens mogelijk is, worden genoemd in art. 8 Wbp. Deze gronden zullen hieronder aan bod komen.

- A. De betrokkene heeft voor de verwerking zijn ondubbelzinnige toestemming verleend. Deze voorwaarde spreekt over ondubbelzinnige toestemming; hierbij moet bij de verantwoordelijke elke twijfel zijn uitgesloten over de vraag of de betrokkene zijn toestemming heeft gegeven. Als er twijfel is over de vraag of de betrokkene zijn toestemming heeft verleend, dient de verantwoordelijke te verifiëren of hij er terecht vanuit gaat, dat de betrokkene heeft ingestemd.⁴⁸
- B. De gegevensverwerking is noodzakelijk voor de uitvoering van een overeenkomst, waarbij de betrokkene partij is of voor het nemen van precontractuele maatregelen - naar aanleiding van een verzoek van de betrokkene- die noodzakelijk zijn voor het sluiten van een overeenkomst.
- C. De gegevensverwerking, die noodzakelijk is om een wettelijke verplichting na te komen, waaraan de verantwoordelijke onderworpen is.
- D. De gegevensverwerking, die noodzakelijk is ter vrijwaring van een vitaal belang van de betrokkene. Bij deze eis moet een dringende medische noodzaak aanwezig zijn om de gegevens van de betrokkene te verwerken. Het moet gaan om een zaak van leven of dood. Voorts moet de noodzaak dringend zijn, omdat anders aan de betrokkene zijn ondubbelzinnige toestemming (grond a) moet worden gevraagd.⁴⁹
- E. De gegevensverwerking, die noodzakelijk is voor de goede vervulling van een publiekrechtelijke taak door het desbetreffende bestuursorgaan dan wel het bestuursorgaan, waaraan de gegevens worden verstrekt.
- F. De gegevensverwerking, die noodzakelijk is voor de behartiging van het gerechtvaardigde belang van de verantwoordelijke of van een derde aan wie de gegevens worden verstrekt, tenzij het belang of de fundamentele rechten en vrijheden van de betrokkene, in het bijzonder het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer, prevaleert.

1.4.3.2. De verwerking van bijzondere persoonsgegevens

In de Wbp wordt ook nog een onderscheid gemaakt tussen algemene persoonsgegevens en bijzondere persoonsgegevens. Onder bijzondere persoonsgegevens vallen: persoonsgegevens betreffende iemands godsdienst of levensovertuiging, ras, politieke gezindheid, gezondheid, seksuele leven, alsmede persoonsgegevens betreffende het lidmaatschap van een vakvereniging. Deze bijzondere persoonsgegevens zijn verboden te verwerken behoudens het bepaalde in deze paragraaf. Hetzelfde geldt voor strafrechtelijke persoonsgegevens en persoonsgegevens over onrechtmatig of hinderlijk gedrag in verband met een opgelegd verbod naar aanleiding van dat gedrag.⁵⁰ Voor Altrecht Aventurijn is vooral de verwerking van persoonsgegevens betreffende gezondheidsinformatie over patiënten van belang.

⁴⁸ Kamerstukken II 1997-1998, 25 892, nr. 3, p. 80.

⁴⁹ Kamerstukken II 1997-1998, 25 892, nr. 3, p. 81.

⁵⁰ Artikel 16 Wbp.

In beginsel bestaat er een verbod op verwerking van persoonsgegevens, betreffende gezondheidsinformatie van personen. Echter, de Wbp geeft voorwaarden, waardoor verwerking van deze gegevens geoorloofd is. Zo is het verbod niet van toepassing, wanneer verwerking geschiedt door hulpverleners, instellingen of voorzieningen voor gezondheidszorg of maatschappelijke dienstverlening. Echter, dit geldt alleen voor zover dat met het oog op een goede behandeling of verzorging van de betrokkene, dan wel het beheer van de betreffende instelling of beroepspraktijk noodzakelijk is.⁵¹ Wel wordt aangegeven dat, wanneer door deze personen uit ambt, beroep of wettelijk voorschrift wordt gehandeld, zij tot geheimhouding zijn verplicht.⁵² In art. 9 lid 4 is bepaald, dat de verwerking van persoonsgegevens achterwege blijft voor zover een geheimhoudingsplicht uit hoofde van een ambt, beroep of wettelijk voorschrift daarvoor in de weg staat. Dit betekent, dat de toepassing van art. 21 Wbp kan worden doorkruist door het medische beroepsgeheim, dat voortvloeit uit de Wet BIG en WGBO. Dus wanneer zorginstellingen gezondheidsinformatie over patiënten verwerken, is het verbod hierop niet van toepassing. Het verwerken moet wel noodzakelijk zijn voor een goede behandeling of verzorging van de betrokkene.⁵³ Daarnaast geeft de wet ook nog algemene uitzonderingen wanneer het algemene verbod niet geldt. Hier wordt ook genoemd dat wanneer de betrokkene *uitdrukkelijke* toestemming geeft, ook gezondheidsgegevens verwerkt mogen worden.

1.4.4. Proportionaliteit en subsidiariteit

De gronden die art. 8 bevat om een verwerking van persoonsgegevens te rechtvaardigen, zijn niet voldoende om de verwerking te categoriseren als rechtmatig. Bij een verwerking van persoonsgegevens moet ook de proportionaliteit en subsidiariteit in acht worden genomen. Art. 8 Wbp behelst bovendien, dat bij elke verwerking moet zijn voldaan aan de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit.⁵⁴ Ingevolge de proportionaliteitseis mag het doel van de verwerking niet leiden tot een onevenredig grote inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene. Door het subsidiariteitsbeginsel heeft de verantwoordelijke de verplichting het middel te kiezen, dat leidt tot de minst nadelige wijze van verwerking van persoonsgegevens. Wanneer het bijvoorbeeld gaat om statistieken, kan doorgaans worden volstaan met anonieme gegevens. Het verwerken van persoonsgegevens (dus niet anonieme gegevens) is dan in strijd met de subsidiariteit en dus onrechtmatig.⁵⁵

1.4.5. Functionaris gegevensbescherming

Volgens de Wbp is het mogelijk voor een organisatie een eigen functionaris voor de gegevensbescherming aan te stellen.⁵⁶ Er rust dus vanuit de Wbp geen verplichting om dit te doen, de wet geeft enkel de mogelijkheid daartoe. Deze functionaris ziet toe op de verwerking van persoonsgegevens binnen de organisatie. De functionaris moet worden aangemeld bij de AP, die een publieke lijst van aangemelde functionarissen bijhoudt.⁵⁷

---

⁵¹ Artikel 21 lid 1 sub a Wbp.

⁵² Artikel 21 lid 2 Wbp.

⁵³ Artikel 21 lid 3 Wbp.

⁵⁴ Kamerstukken II 1997-1998, 25 892, nr. 3, p. 80.

⁵⁵ HvJ EG 16 december 2008, C-524/06 (*Heinz Huber/ Deutschland*).

⁵⁶ Artikel 62 Wbp.

⁵⁷ Kranenborg & Verhey 2011, p.161.

1.4.6. Bewaren

Persoonsgegevens worden niet langer bewaard in een vorm, die het mogelijk maakt de betrokkene te identificeren dan noodzakelijk is voor de verwerking van de doeleinden waarvoor zij worden verzameld of vervolgens worden verwerkt.⁵⁸

1.4.7. Rechten van de betrokkene

Volgens de Wbp moet er bij het verwerken van persoonsgegevens enkele rechten van betrokkene in acht worden genomen. Ten eerste is er het recht op inzage voor de betrokkene; dit behelst dat de betrokkene het recht heeft op een volledig overzicht van de verwerking.⁵⁹ Dit houdt in: een omschrijving van de doeleinden van de verwerking, de categorieën van gegevens, waarop de verwerking betrekking heeft, alsmede de beschikbare informatie over de herkomst van de gegevens.⁶⁰ De betrokkene hoeft niet aannemelijk te maken, dat hij belang heeft bij de uitoefening van het recht op kennisneming.⁶¹ Het feit, dat er persoonsgegevens over hem worden verwerkt, is voldoende om inzage te eisen.

Naast het recht op inzage heeft de betrokkene ook nog het recht om persoonsgegevens te verbeteren, aan te vullen, te verwijderen of af te schermen. De betrokkene kan een verzoek doen, wanneer de persoonsgegeven feitelijk onjuist zijn.⁶² Maar ook wanneer de doeleinden voor de verwerking onvolledig zijn, in strijd zijn met het vooraf bepaalde doel of de verwerking in strijd is met een wettelijk voorschrift, kan een verzoek worden gedaan.⁶³ In het verzoek moet de betrokkene uitdrukkelijk aangeven welke correctie(s) hij aangebracht wil zien.⁶⁴

1.4.8. Beveiliging

Ingevolge de Wbp heeft de verwerker de verplichting om de persoonsgegevens te beveiligen. De verantwoordelijke brengt passende technische en organisatorische maatregelen ten uitvoer om persoonsgegevens te beveiligen tegen verlies of tegen enige andere vorm van onrechtmatig verwerking.⁶⁵ Wat "passende" in deze context precies inhoudt, hangt af of de beveiliging in overeenstemming is met de stand van de huidige techniek.⁶⁶ Ook met betrekking tot de beveiliging, spelen de proportionaliteit en subsidiariteit een rol. Naarmate bijvoorbeeld de gegevens een gevoeliger karakter hebben of de context waarin deze worden gebruikt een grotere bedreiging voor de persoonlijke levenssfeer betekenen, worden zwaardere eisen gesteld aan de beveiliging van de gegevens.⁶⁷

1.4.9. Toestemming minderjarigen

Ook aan minderjarigen wordt toestemming gevraagd, alvorens een verwerking van zijn/haar persoonsgegevens plaatsvindt. De wet schrijft voor dat bij minderjarigen, die de leeftijd van 16 nog niet hebben bereikt of bij mensen die onder curatele staan, de toestemming van de

---

⁵⁸ Artikel 10 Wbp.

⁵⁹ Artikel. 35 lid 1 Wbp.

⁶⁰ Artikel 35 lid 2 Wbp.

⁶¹ Kranenburg & Verhey 2011, p.128.

⁶² Artikel 36 lid 2 Wbp.

⁶³ Artikel 36 lid 2 Wbp.

⁶⁴ Kranenburg & Verhey 2011, p.130.

⁶⁵ Artikel 13 Wbp.

⁶⁶ Kamerstukken II 1997-1998, 25 892, nr. 3, p. 98.

⁶⁷ Kamerstukken II 1997-1998, 25 892, nr. 3, p. 98.

wettelijke vertegenwoordiger is vereist.⁶⁸ Bij minderjarigen die ouder zijn dan 16 moet zowel het kind als de wettelijke vertegenwoordiger toestemming verlenen.

1.5 Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen

De wet Bijzondere opnemingen in Psychiatrische ziekenhuizen (hierna: wet BOPZ) regelt de gedwongen opname en het verblijf in een psychiatrisch ziekenhuis van mensen met een geestesstoornis.⁶⁹ Toen deze wet werd doorgevoerd, was een van de belangrijkste veranderingen, dat men een gedwongen opname meer ging zien als een vorm van vrijheidsbeneming.⁷⁰ Van groot belang is de in de wet BOPZ opgenomen regeling van de interne rechtspositie. Hiermee wordt bedoeld op de regeling van de positie van degenen, die met een rechterlijke machtiging, dus tegen hun wil zijn opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis.⁷¹ De wet geeft ook een aantal rechten aan deze patiënten, hetgeen van invloed is op de waarborging van de privacy. Zo regelt deze wet het recht op correspondentie. Dit houdt in, dat alleen in aanwezigheid van de patiënt, post mag worden geopend ter controle van eventueel meegezonden voorwerpen.⁷² Daarnaast dient de instelling ervoor zorg te dragen, dat de advocaat van betrokkene, de officier van justitie en de rechter altijd in de gelegenheid moeten zijn in contact te komen met de gedwongen opgenomen patiënten.⁷³ Tot slot is het relevant dat het Besluit patiëntendossier BOPZ (in afwijking van art. 7:457 BW) bepaalt, dat verstrekking van bescheiden uit het patiëntendossier zonder toestemming van de patiënt bij overplaatsing van de patiënt mogelijk is.⁷⁴ Alle hiervoor genoemde bepalingen zijn een invulling van één van de gronden voor doorbreking van het verbod op verwerking van bijzondere persoonsgegevens. Namelijk de grond dat wanneer *bij wettelijke voorschrift*, een informatieverstrekking wordt verplicht, deze verwerking is toegestaan.

1.6 Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg

In de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (hierna: Wet BIG), wordt de medische geheimhoudingsplicht vastgelegd. Zorginstellingen hebben een zorgplicht om gegevens van patiënten te beschermen. Zo schrijft de wet voor dat een ieder is verplicht geheimhouding in acht te nemen ten opzichte van datgene, dat hem/haar op het gebied van individuele gezondheidszorg is toevertrouwd of waarvan hij/zij het vertrouwelijke karakter moet begrijpen.⁷⁵ Een verschil met de WGBO is, dat de Wet BIG alleen het beroepsgeheim van de hulpverlener als partij bij de geneeskundige behandelovereenkomst vastlegt.⁷⁶

Het medisch beroepsgeheim uit de Wet BIG, is vrij breed, maar bij het uitwerken van het juridisch kader omtrent verwerking van persoonsgegevens is het onmisbaar. Het bepaalt namelijk, dat zorgverleners zoals psychiaters, die bij Altrecht Aventurijn werkzaam zijn, vertrouwelijke informatie geheim moeten houden.

---

⁶⁸ Artikel 5 lid 1 Wbp.

⁶⁹ Raes & Bakker 2012, p.53.

⁷⁰ Raes & Bakker 2012, p.53.

⁷¹ Raes & Bakker 2012, p.69.

⁷² Artikel 40 Wet BOPZ.

⁷³ Raes & Bakker 2012, p.73.

⁷⁴ Artikel 5 Besluit patiëntendossier BOPZ.

⁷⁵ Artikel 88 Wet BIG.

⁷⁶ Velink & De Die 2011

Velink & De Die Advocaten, *informatieuitwisseling in zorgketens*, juni 2011.

1.7 Jeugdwet

De Jeugdwet ziet toe op de behandeling van kinderen en jongeren; hieronder valt ook behandeling van jongeren met een psychische stoornis. De Jeugdwet spreekt over betrokkene, hiermee wordt het kind/de jongere bedoeld, die de behandeling ondergaat. In deze paragraaf zal het begrip betrokkene worden overgenomen. Bij Altrecht Aventurijn worden ook jongeren behandeld met psychiatrische problematiek, eventueel in combinatie met gedragsproblemen, verslaving of verstandelijke problematiek.⁷⁷ Voor Altrecht Aventurijn is het van belang om deze wet ook op te nemen in het juridisch kader. De jongere/het kind heeft de plicht de zorgaanbieder inlichtingen te geven, die noodzakelijk zijn voor een goede zorgverlening.⁷⁸ Met betrekking tot verlening van jeugdhulp maakt de zorgverlener een dossier aan.⁷⁹ Volgens de Jeugdwet worden dossiers in beginsel 15 jaar bewaard. Dat kan verlengd worden, indien dit uit de zorg van goede jeugdzorghulpverlening voortvloeit.⁸⁰ Wanneer de betrokkene een verzoek doet tot vernietiging van het dossier, wordt dit verzoek binnen 3 maanden ingewilligd.

Het verzoek wordt afgewezen, wanneer het verzoek gegevens betreft waarvan redelijkerwijs aannemelijk is, dat er een aanmerkelijk belang is voor een ander dan de betrokkene om de gegevens te bewaren. Voorts moet er bij of krachtens de wet geen bepaling zijn die zich tegen vernietiging verzet.⁸¹ Zoals eerder naar voren is gekomen, is er voor artsen een geheimhoudingsplicht, die voortvloeit uit art. 88 wet BIG en art. 7:457 BW. De Jeugdwet geeft op deze geheimhoudingsplicht een uitzondering, er is geen toestemming van de betrokkene vereist, als de hulpverlener inlichtingen verstrekt aan personen die rechtstreeks betrokken zijn bij de verlening van de jeugdhulp en degene die optreedt als vervanger van de hulpverlener. De gegevens moeten wel noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van de werkzaamheden.⁸² De Jeugdwet vereist van de zorginstelling, dat zij zorg draagt voor de bescherming van het dossier. Dit houdt in dat er inlichtingen noch afschriften worden verstrekt aan een ander dan betrokkene, tenzij er door betrokkene toestemming is gegeven. Indien verstrekking plaatsvindt, geschiedt deze slechts voor zover daardoor de persoonlijke levenssfeer van een ander niet wordt geschaad.⁸³ Wanneer het gaat om een kind onder de 12 of een jongere die de leeftijd van 12 weliswaar heeft bereikt, maar niet in staat is tot een redelijk besef van zijn belangen, worden de inlichtingen gegeven aan de voogd of mentor/curator.⁸⁴ Volgens de Jeugdwet worden persoonsgegevens van betrokkene en/of zijn ouders verwerkt, voor zover deze gegevens noodzakelijk zijn voor:⁸⁵

- de toeleiding naar, advisering over, bepaling van of het inzetten van een voorziening op het gebied van de jeugdhulp;
- het doen van een verzoek tot onderzoek bij de raad voor de Kinderbescherming, de uitvoering van kindbeschermingsmaatregelen of jeugdreclassering;

---

⁷⁷ 'Aventurijn Jeugd', zorgseenheden, altrecht.nl (zoek op *Aventurijn Jeugd*).

⁷⁸ Artikel 7.3.7. Jeugdwet.

⁷⁹ Artikel 7.3.8. Jeugdwet.

⁸⁰ Artikel 7.3.8. Jeugdwet.

⁸¹ Artikel 7.3.9. Jeugdwet.

⁸² VNG 2014

VNG, *stelselwijziging jeugd privacy informatie folder*, september 2014.

⁸³ Artikel 7.3.11 Jeugdwet.

⁸⁴ Artikel 7.3.15 Jeugdwet.

⁸⁵ Artikel 7.4.1. Jeugdwet.

- de bekostiging van preventie, jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregelen, jeugdreclassering of werkzaamheden
- het verrichten van controle of fraudeonderzoek.

1.7.1. Regeling Jeugdwet

Bij de Jeugdwet is ook een Regeling Jeugdwet in werking getreden sinds 1 april 2017. Voor de verstrekking van persoonsgegevens aan derden is deze van belang. De gemeente is sinds kort verantwoordelijk voor de bekostiging van de zorgtrajecten van de jongeren. Voor het goed verlopen van de bekostiging moeten persoonsgegevens gedeeld worden met de gemeente. In de Regeling Jeugdwet zijn hier nadere regels voor beschreven. Met de gemeente worden de volgende gegevens gedeeld.⁸⁶

- de naam, adres en zorgverlenerscode of praktijkcode van de instelling
- de naam, adres en geboortedatum van de patiënt
- de naam, adres en zorgverlenerscode van de verwijzer
- de begindatum van de behandeling
- de datum, waarop de behandeling (naar verwachting) zal eindigen

Tegen het delen van de bovenstaande gegevens kan geen bezwaar worden gemaakt. In beginsel wordt er bij de geestelijke gezondheidszorg een hoofddiagnose aan de gemeente gegeven, tenzij er bezwaar wordt gemaakt door de patiënt of degene die het gezag over de patiënt uitoefent.⁸⁷ Dit bezwaar moet in een wettelijke verklaring door de patiënt, degene die gezag over patiënt heeft en de zorginstelling getekend worden.⁸⁸

1.8 Wet gebruik van BSN-nummer in de zorg

In de Wbp is er een verbod op verwerking van BSN-nummers. Wanneer het gaat om gebruik van BSN-nummers in de zorg is de wet gebruik van BSN-nummers in de zorg van belang. Deze wet maakt het mogelijk om door de zorginstelling de BSN-nummers van patiënten te laten registreren met het doel de identiteit van de patiënt vast te stellen.⁸⁹ De zorginstelling zal in beginsel het BSN-nummer van de patiënt verifiëren bij aanmelding van de patiënt.⁹⁰ Deze bijzondere wetgeving prevaleert boven het algemene verbod uit de Wbp.

1.9 Conclusie

In dit hoofdstuk is het juridisch kader behandeld. Het EVRM voorziet in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Op nationaal niveau is de Grondwet de basis voor verdere wetgeving. De WGBO regelt de wettelijke verplichting tot het aanleggen van een zorgdossier. Hierin is ook vastgelegd, dat patiënten inzagerecht hebben in hun eigen zorgdossier. De Wbp geeft inzicht in hoe organisaties om dienen te gaan met persoonsgegevens. In deze wet worden gronden uitgewerkt waardoor verwerking rechtmatig is. Altrecht Aventurijn zal dus altijd op zijn minst aan één van deze gronden moeten voldoen alvorens de verwerking plaatsvindt. In deze wet worden er ook rechten van de betrokkenen gewaarborgd. In de wet BOPZ is de geheimhoudingsplicht voor artsen uitgewerkt. De wet BIG bevat een geheimhoudingsplicht voor specifieke beroepsgroepen. Voor minderjarigen is de Jeugdwet en regeling Jeugdwet van essentieel belang en hierom eveneens behandeld.

⁸⁶ Artikel 6a.1 Regeling Jeugdwet.

⁸⁷ Artikel 6a.2 Regeling Jeugdwet.

⁸⁸ Bijlage 1A Regeling Jeugdwet.

⁸⁹ Artikel 4 Wet gebruik burgerservicenummer in de zorg.

⁹⁰ Artikel 5 Wet gebruik burgerservicenummer in de zorg.

Deze wet regelt ook de verstrekking van persoonsgegevens naar de gemeente. De wet gebruik van BSN-nummers in de zorg, geeft zorginstellingen de verplichting BSN-nummers te registreren.

Hoofdstuk 2: Toekomstig juridisch kader

In dit hoofdstuk zullen de komende veranderingen worden behandeld. De Algemene Verordening Gegevensbescherming zal worden geanalyseerd. Deze verordening treedt op 25 mei 2018 in werking en zal invloed uitoefenen op de werkwijze die binnen Altrecht Aventurijn moet worden gehanteerd.

2.1 De Algemene Verordening Gegevensbescherming.

Om een volledig beeld te krijgen van de toekomstige privacywetgeving voor Altrecht Aventurijn moet er gekeken worden naar de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG). Deze verordening heeft invloed op het toekomstige juridisch kader betreffende de privacywetgeving. In 2012 heeft de Europese Commissie het voorstel betreffende deze verordening ingediend bij het Europese Parlement. Vervolgens heeft het Europees Parlement op 14 april 2016 ingestemd met de AVG. Verordeningen zijn, zo blijkt uit art. 288 VwEU (Verdrag betreffende de Werking Europese Unie), maatregelen met algemene strekking, die verbindend zijn in al hun onderdelen en rechtstreeks rechtsgeldig zijn in elke lidstaat.⁹¹ Voor verordeningen geldt, dat deze niet in nationale wetgeving mogen worden omgezet. Verordeningen hebben een plaats binnen de rechtsorde van de lidstaten.⁹² Dat betekent, dat er vanaf die datum nog maar één privacywet geldt in de hele Europese Unie (hierna: EU)⁹³. De Wbp geldt dan niet meer.⁹⁴ In dit onderzoek wordt het beleid van Altrecht Aventurijn, dat toeziet op bescherming van persoonsgegevens, getoetst aan deze nieuwe verordening. Hierdoor wordt voor Altrecht Aventurijn duidelijk, welke aanpassingen noodzakelijk zijn om in 2018 volledig aan de eisen van de AVG te kunnen voldoen. Het is aan te bevelen te anticiperen op de komst van de AVG door de lat voor informatiebeveiliging en privacybescherming hoger te leggen dan de vigerende wet- en regelgeving.⁹⁵

In de verordening worden regels vastgesteld betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens. Dit betreft het vrije verkeer van persoonsgegevens.⁹⁶ Deze verordening beschermt de grondrechten van natuurlijke personen en vooral hun recht op bescherming van persoonsgegevens.⁹⁷ De verordening geldt niet voor politie en justitie. Voor hen moet er dit najaar een nieuwe richtlijn komen over de omgang met data.⁹⁸ Wat de AVG precies inhoudt en welke komende veranderingen in de AVG voor Altrecht Aventurijn van belang zijn, zal in deze paragraaf worden besproken.

2.1.1. Begrippen in de AVG

Het is belangrijk om bij het analyseren van deze nieuwe verordening voor ogen te houden wat het territoriaal toepassingsgebied behelst. Ten opzichte van de eerdere verordening is het territoriaal toepassingsgebied vergroot. De AVG is niet alleen van toepassing op de

⁹¹ Amktenbrink & Vedder 2013, p. 150.

⁹² Amktenbrink & Vedder 2013, p. 150.

⁹³ 'Algemene Verordening Gegevensbescherming', beveiliging, autoriteitpersoonsgegevens.nl (zoek op *Algemene Verordening gegevensbescherming*).

⁹⁴ 'Algemene Verordening Gegevensbescherming', beveiliging, autoriteitpersoonsgegevens.nl (zoek op *Algemene Verordening gegevensbescherming*).

⁹⁵ Kamerstukken II 2016–2017, 31 765, nr. 259.

⁹⁶ Artikel 1 lid 1 AVG.

⁹⁷ Artikel 1 lid 2 AVG.

⁹⁸ Michael Persson, *Wetsvoorstel bescherming persoonsgegevens is 'stap achteruit'*, Volkskrant 15 juni 2015.

organisaties die binnen de EU zijn gevestigd. Ook op organisaties van buiten de EU, die diensten en producten aanbieden binnen de EU of het gedrag van personen binnen de EU monitoren is de AVG van toepassing.

Op het gebied van de gebruikte terminologie zijn er kleine wijzigingen ten opzichte van de Wbp. Het belangrijkste hiervan is dat, waar de Wbp spreekt over bewerker, de AVG het heeft over verwerker.

2.1.2. Verwerking persoonsgegevens

Bij het verwerken van persoonsgegevens wordt bedoeld een bewerking of een geheel van bewerkingen met betrekking tot persoonsgegevens of een geheel van persoonsgegevens, al dan niet uitgevoerd via geautomatiseerde procedés, zoals het verzamelen, vastleggen, ordenen, structureren, opslaan, bijwerken of wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiden of op andere wijze ter beschikking stellen, aligneren of combineren, afschermen, wissen of vernietigen van gegevens.⁹⁹ Voor de zorginstelling Altrecht Aventurijn is een adequate verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens erg belangrijk. Dit komt omdat de zorginstelling over veel persoonlijke informatie van haar patiënten beschikt en dus ook verwerkt. Bijzondere categorieën van persoonsgegevens zijn persoonsgegevens, waaruit ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen of het lidmaatschap van een vakbond blijkt, alsmede verwerking van genetische gegevens en biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie van een persoon, evenals gegevens over gezondheid en gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag, waaruit de seksuele gerichtheid blijkt.¹⁰⁰ De AVG geeft de voorwaarden, waaronder verwerking van deze gegevens toelaatbaar wordt. De AVG kent vergelijkbare grondslagen voor een rechtmatige verwerking als de Wbp. Zo kennen zowel de Wbp als AVG de gronden voor een rechtmatige verwerking bij uitvoering van een wettelijke plicht, wanneer dit noodzakelijk is om de vitale belangen van betrokkenen te beschermen. Echter, de grond dat een verwerking van persoonsgegevens is toegestaan, wanneer de betrokkene hiervoor toestemming heeft gegeven, is gewijzigd. De AVG ordonneert, dat de betrokkene (van wie de persoonsgegevens zijn), hiervoor *uitdrukkelijk* toestemming moeten hebben gegeven.¹⁰¹ Deze uitdrukkelijke toestemming, waarover gesproken wordt, is strenger geworden ten opzichte van huidige wetgeving.

Aan deze *uitdrukkelijke toestemming* worden de volgende eisen gesteld:

- dat de door betrokkene verleende toestemming kan worden aangetoond;
- als de toestemming schriftelijk wordt gegeven en de schriftelijke verklaring ook op andere zaken betrekking heeft dan de desbetreffende toestemming, dan moet 'het verzoek om toestemming in een begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal zodanig worden gepresenteerd, zodat een duidelijk onderscheid kan worden gemaakt met de andere aangelegenheden; wanneer een gedeelte van een dergelijke verklaring een inbreuk vormt op deze verordening, is dit gedeelte niet bindend;

¹⁰²

---

⁹⁹ Artikel 4 lid 2 AVG.

¹⁰⁰ Artikel 9 lid 1 AVG.

¹⁰¹ Artikel 9 lid 2 sub a AVG.

¹⁰² 'Wijzigingen Algemene Verordening Gegevensbescherming', consultancy, consultancy.nl (zoek op *Wijzigingen Algemene Verordening Gegevensbescherming*).

- dat de betrokkene zijn toestemming altijd kan intrekken.

Altrecht Aventurijn moet zorgvuldig omgaan met gegeven toestemming tot het verwerken van patiëntengegevens. In de AVG is bepaald, dat organisaties moeten kunnen bewijzen, dat zij conform de eisen toestemming hebben gekregen. En het moet voor mensen net zo gemakkelijk worden om hun toestemming in te trekken als om die te geven.¹⁰³ Altrecht Aventurijn moet dan kunnen aantonen dat zij er zorg voor heeft gedragen de betrokkene zo goed mogelijk te informeren over waartoe hij/zij toestemming geeft en op welke wijze betrokkene de toestemming kan intrekken. De bewijslast van deze toestemming ligt dus bij de zorginstelling.

2.1.3. Rechten van betrokkene

In de Wbp hebben de betrokkenen, waarvan persoonsgegevens worden verwerkt, ook rechten toebedeeld gekregen. Het recht van inzage, kopie, verbetering, aanvulling of verwijdering is gewaarborgd. De AVG verandert hier echter het één en ander in.

Wanneer een betrokkene een verzoek doet tot inzage zal in een omschrijving de doeleinden van de verwerking en de categorieën van gegevens, waarop de verwerking betrekking heeft, alsmede de beschikbare informatie over de herkomst van de gegevens moeten zijn beschreven. De AVG voegt hier nog verdere criteria aan toe.

De verantwoordelijke zal bij een inwilliging van het inzagerecht, de betrokkene moeten informeren over:¹⁰⁴

- de periode gedurende de persoonsgegevens naar verwachting zullen worden opgeslagen, of indien mogelijk criteria om deze termijn te bepalen;
- dat de betrokkene het recht heeft tot het wissen of rectificeren van zijn/haar persoonsgegevens; daarnaast heeft hij/zij het recht om tegen verwerking bezwaar te maken;
- dat de betrokkene het recht heeft om een klacht in te dienen bij de AP;
- alle beschikbare informatie over de bron van die gegevens, voor wanneer de persoonsgegevens niet bij betrokkene zijn verzameld;
- het bestaan van geautomatiseerde besluitvorming.

Het recht van aanvullen of verbeteren van persoonsgegevens is in de AVG vastgelegd in art. 16. Op dit gebied zijn er geen grote verschillen tussen de Wbp en de AVG. Bij het zogenaamde recht op rectificatie zal de betrokkene van de gecorrigeerde persoonsgegevens een volledige verklaring ontvangen.

In de Wbp wordt het recht om vergeten te worden eveneens gewaarborgd. De AVG heeft dit verder gespecificeerd. Dit recht bouwt voort op de reeds bestaande rechten van betrokkenen om hun persoonsgegevens te laten wissen.¹⁰⁵ Er zijn verschillende gronden opgesteld,

---

¹⁰³ ‘Algemene Verordening Gegevensbescherming’, beveiliging, autoriteitpersoonsgegevens.nl (zoek op *Algemene Verordening gegevensbescherming*).

¹⁰⁴ Artikel 15 lid 1 AVG.

¹⁰⁵ ‘Recht op Vergetelheid’, algemene verordening gegevensbescherming, zenn.law.nl (zoek op *recht op vergetelheid, AVG*).

wanneer aan de organisatie verzocht kan worden persoonsgegevens te verwijderen.¹⁰⁶ Het is belangrijk dat dit verzoek zonder onnodige vertraging behandeld wordt.

De gevallen wanneer de organisatie verplicht is om persoonsgegevens te wissen:¹⁰⁷

- de persoonsgegevens zijn niet meer nodig voor de doelen waarvoor deze zijn verzameld of verwerkt;
- de betrokkene trekt zijn toestemming voor de verwerking in of tekent tegen de verwerking bezwaar aan;
- de persoonsgegevens zijn onrechtmatig verwerkt;
- de persoonsgegevens dienen te worden gewist op basis van een regel uit het Unierecht of het nationale recht;
- de gegevens zijn verwerkt in het kader van leveren van diensten aan kinderen die jonger dan 16 jaar zijn.

2.1.4. *Privacy by design and defaults*

De zogenaamde *privacy by design and defaults* brengt nieuwe verplichtingen met zich mee. Het houdt in, dat bij alle facetten van het verwerken van persoonsgegevens rekening gehouden moet worden met de waarborging van de privacy. Organisaties moeten ingevolge de AVG interne beleidsmaatregelen nemen en toepassen. Deze moeten voldoen aan de beginselen van gegevensbescherming door ontwerp en gegevensbescherming door standaardinstellingen.¹⁰⁸ Art. 25 AVG stelt, dat technische en organisatorische maatregelen genomen moeten worden gedurende het gehele proces van het verwerken van persoonsgegevens.¹⁰⁹ Dus zowel op het tijdstip van de bepaling van het verwerkingsmiddel als tijdens het verwerken zelf.¹¹⁰ De maatregelen, waaraan gedacht kan worden zijn bijvoorbeeld pseudonimiseren, transparantie met betrekking tot de functies en de verwerking van de persoonsgegevens, het in staat stellen van de betrokkene om controle uit te oefenen op de informatieverwerking en het in staat stellen van de verwerkingsverantwoordelijke om beveiligingskenmerken te creëren en te verbeteren. Ingevolge art. 25 lid 2 AVG moet een decentrale overheid als verwerkingsverantwoordelijke passende technische en organisatorische maatregelen treffen om ervoor te zorgen, dat in beginsel alléén persoonsgegevens worden verwerkt die noodzakelijk zijn voor elk specifiek doel van verwerking¹¹¹. Deze bepaling vormt een uitbreiding op art. 13 Wbp: dit artikel stelt namelijk de verplichting om passende technische en organisatorische maatregelen ten uitvoer te brengen om persoonsgegevens te beveiligen tegen verlies of tegen enige vorm van onrechtmatige verwerking. Door *privacy by design and defaults* toe te passen kan

---

¹⁰⁶ Artikel 17 lid 1 AVG.

¹⁰⁷ Artikel 17 lid 1 AVG.

¹⁰⁸ 'Privacy by design and defaults', algemene verordening gegevensbescherming, europadecentraal.nl (zoek op *privacy by design and defaults*).

¹⁰⁹ 'Privacy by design and defaults', algemene verordening gegevensbescherming, europadecentraal.nl (zoek op *privacy by design and defaults*).

¹¹⁰ 'Privacy by design and defaults', algemene verordening gegevensbescherming, europadecentraal.nl (zoek op *privacy by design and defaults*).

¹¹¹ 'Privacy by design and defaults', algemene verordening gegevensbescherming, europadecentraal.nl (zoek op *privacy by design and defaults*).

bijvoorbeeld gedacht worden om in nieuwe systemen een goed autorisatiesysteem in te stellen, waarbij gebruik wordt gemaakt van voldoende sterke authenticatiemiddelen.¹¹²

2.1.5. Privacy Impact Assessment (PIA)

Een belangrijk beginsel van de AVG is, dat bij verwerking van persoonsgegevens ook de juistheid moet worden gecontroleerd en gewaarborgd. Hiertoe introduceert de AVG de verplichte zogenaamde *privacy impact assessment* (hierna: PIA).¹¹³ PIA's maken inzichtelijk wat de privacy effecten zijn van werkprocessen en de bijbehorende gegevensverwerking.¹¹⁴ De PIA heeft de vorm van een toetsmodel. Op die lijst staan zowel feitelijke als technische vragen als vragen die zijn gebaseerd op nationale en Europese juridische vereisten. Het richt zich in een vroegtijdig stadium en op hoofdlijnen de aandacht op alle onderdelen van de beoogde verwerking van persoonsgegevens, die aandacht en uitwerking behoeven.¹¹⁵ Altrecht Aventurijn zal verplicht zijn in de toekomst een PIA uit te voeren. Die vloeit dan voort uit het feit, dat bij Altrecht Aventurijn op grootschalige wijze persoonsgegevens uit de bijzondere categorie worden verwerkt. Met name de gezondheidsgegevens van personen zijn hier relevant. Een beoordeling moet tenminste bevatten:¹¹⁶

- een systematische beschrijving van de beoogde verwerkingen en de doeleinden;
- beoordeling van de noodzaak en de evenredigheid;
- beoordeling van de risico's voor de rechten en vrijheden van betrokkenen;
- beoogde maatregelen om deze risico's aan te pakken.

Wanneer uit de PIA blijkt, dat de getoetste verwerking een hoog risico kan opleveren, indien de verantwoordelijke geen maatregelen neemt om het risico te beperken, moet de verantwoordelijke voorafgaand aan de verwerking de AP raadplegen.¹¹⁷ De verantwoordelijke moet dan onder andere de PIA toesturen evenals de maatregelen die worden geboden ter bescherming van de rechten en vrijheden van de betrokkene.¹¹⁸ Indien wordt nagelaten een PIA uit te voeren, wordt een boete geriskeerd, die op kan lopen tot 820.000 euro.¹¹⁹

2.1.6. Functionaris voor gegevensbescherming

In Nederland kennen we sinds geruime tijd de functionaris voor Gegevensbescherming, ook wel de 'data protection officer' (DPO) genoemd. Deze persoon vervult binnen een bedrijf of organisatie een functie waarin hij toezicht houdt op de zorgvuldige verwerking van persoonsgegevens.¹²⁰ Door de toekomstige invoering van de AVG komen er wat wijzigingen

---

¹¹² PBLQ 2016

PBLQ 2016, 'onderzoek naar de beveiliging van patiëntgegevens', december 2016.

¹¹³ Ook Gegevensbeschermingseffectbeoordeling genoemd.

¹¹⁴ 'Effectieve PIA's', beveiliging, pmpartners.nl (zoek op *effectieve PIA's*).

¹¹⁵ Rijksdienst 2013

Rijksdienst, *Toetsmodel Privacy Impact Assessment (PIA) Rijksdienst*, 2013.

¹¹⁶ Artikel 35 lid 7 AVG

¹¹⁷ 'Hoe moet de gemeente de PIA uitvoeren?', algemene verordening gegevensbescherming, europadecentraal.nl (zoek op PIA).

¹¹⁸ 'Hoe moet de gemeente de PIA uitvoeren?', algemene verordening gegevensbescherming, europadecentraal.nl (zoek op PIA).

¹¹⁹ C. Arts 2016

C. Arts 2016, 'Het accountability principe onder de Algemene Verordening Gegevensbescherming', *consideratie* augustus 2016.

¹²⁰ J. Gerritsen 2015

betreffende deze functie. De AVG schrijft namelijk voor aan organisaties om in bepaalde gevallen een functionaris voor de gegevensbescherming (hierna: FG) te benoemen.

In de volgende gevallen zal een organisatie een FG moeten benoemen:¹²¹

- wanneer de verwerking wordt verricht door een overheidsinstantie of overheidsorgaan;
- wanneer de verantwoordelijke of de verwerker hoofdzakelijk verwerkingen uitvoert die vanwege hun aard, hun omvang en/of hun doeleinden regelmatige en stelselmatige observatie op grote schaal van betrokkenen vereisen;
- wanneer de verantwoordelijke of de verwerker hoofdzakelijk grootschalige verwerkingen uitvoert van bijzondere categorieën van gegevens of persoonsgegevens over strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten.

Het is van cruciaal belang, dat de FG zo vroeg mogelijk betrokken wordt bij alle aangelegenheden die de bescherming van persoonsgegevens betreffen. De AP heeft richtlijnen opgesteld voor de FG. Zij geven voor de organisatie voorschriften wanneer zij de FG moeten inschakelen. Daarbij dient de organisatie er bijvoorbeeld op toe te zien dat:¹²²

- de FG regelmatig wordt uitgenodigd om aan vergaderingen van het hoger management en het middenmanagement deel te nemen;
- de FG wordt uitgenodigd, wanneer beslissingen met gevolgen voor gegevensbescherming worden genomen; alle relevante informatie dient tijdig aan de FG doorgegeven te worden om hem in staat te stellen passend advies te geven;
- aan de mening van de FG altijd passende waardering wordt gehecht; bij geschillen wordt aangeraden vast te leggen, waarom het advies van de FG niet gevolgd wordt;
- de FG onmiddellijk wordt geraadpleegd, indien zich een datalek of ander incident heeft voorgedaan.

Volgens de AVG moet de FG de volgende taken vervullen:¹²³

- informeren en adviseren van de verwerkingsverantwoordelijke/verwerker en de medewerkers, die verwerken, over hun verplichtingen op grond van wet- en regelgeving;
- toezien op naleving van deze verordening en van het beleid, dat wordt gevoerd; daar hoort bij het wijzen op verantwoordelijkheden en bewustmaking en opleiding van het bij de verwerking betrokken personeel;
- desgevraagd advies verstrekken met betrekking tot de PIA's en toezien op de uitvoering daarvan;
- met de toezichthoudende autoriteit samenwerken;
- optreden als contactpunt voor de toezichthoudende autoriteit.

De FG kan andere taken en plichten vervullen naast zijn bovengenoemde taken. Altrecht Aventurijn kan dus ook een huidige werknemer belasten met het takenpakket van de FG.

J. Gerritsen, 'Waar gaat het heen met de avg', *Informatie* augustus 2015.

¹²¹ Artikel 37 lid 1 AVG.

¹²² Autoriteit Persoonsgegevens 2016

Autoriteit Persoonsgegevens, *Richtlijnen voor functionarissen voor de gegevensbescherming (FG's)*, 2016.

¹²³ Artikel 39 lid 1 AVG .

Wel moet gewaarborgd worden, dat verschillende taken niet leiden tot een belangenconflict. De FG geniet een zekere mate van ontslagbescherming. De AVG gaat namelijk verbieden, dat de FG niet mag worden ontslagen of mag worden gestraft voor de uitvoering van zijn taken.¹²⁴ Deze nieuwe verplichting houdt in dat aanstelling van een FG verplicht wordt op straffe van een boete van € 1 miljoen.¹²⁵

2.1.7. Meldplicht datalekken

Ten opzichte van mogelijke datalekken brengt de AVG enige veranderingen met zich mee. In de Wbp is geregeld, dat er een administratie gemaakt moet worden van meldingsplichtige inbreuken. Bij de AVG zal er een administratie moeten worden gemaakt van alle inbreuken in verband met persoonsgegevens.¹²⁶ De inbreuk moet binnen 72 uur nadat dit bekend is geworden, worden gemeld aan de AP. Wanneer deze inbreuk mogelijk een hoog risico inhoudt voor de rechten en vrijheden van betrokkene, moet deze inbreuk aan betrokkene onverwijld worden medegedeeld.¹²⁷

2.1.8. Bewerkingsovereenkomst

Uit de Wbp vloeit al een verplichting voort om een bewerkingsovereenkomst af te sluiten. Deze overeenkomst wordt afgesloten tussen de verantwoordelijke voor de persoonsgegevens en de partij die de persoonsgegevens in opdracht verwerkt. De AVG bevestigt deze verplichting en stelt verdere eisen aan deze bewerkingsovereenkomsten.

Volgens de AVG moeten de volgende punten worden opgenomen in deze overeenkomst:

- de doeleinden van de gegevensverwerking;
- het soort persoonsgegevens, dat verwerkt wordt;
- de categorieën van betrokkenen op wie de gegevens betrekking hebben;
- het passend beveiligen van de gegevens;
- het uitvoeren van audits;
- het na afloop vernietigen of retourneren van de gegevens aan de verantwoordelijke.

Tenslotte mag de verwerker van de persoonsgegevens geen derde partij inschakelen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de verantwoordelijke.¹²⁸

2.1.9. Verplicht register

Wanneer een organisatie meer dan 250 werknemers in dienst heeft, geldt de verplichting om een register van de verwerkingsactiviteiten bij te houden.¹²⁹ Dit register zal tenminste het volgende moeten bevatten:¹³⁰

- de naam en de contactgegevens van de verwerkingsverantwoordelijke en eventuele gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken en in voorkomend geval, van de

---

¹²⁴ Artikel 38 lid 3 AVG.

¹²⁵ P.L. Coté 2014

P.L. Coté 2014, 'De functionaris voor gegevensbescherming: een schaap met vijf poten', *Duthler Associates* 2014.

¹²⁶ Artikel 33 lid 1 AVG.

¹²⁷ Artikel 34 lid 1 AVG.

¹²⁸ 'Impact van de Europese privacyverordening', factsheet, ictrecht.nl (zoek op *impact van de Europese privacyverordening*).

¹²⁹ Artikel 30 lid 5 AVG.

¹³⁰ Artikel 30 lid 1 AVG.

vertegenwoordiger van de verwerkingsverantwoordelijke en van de functionaris voor gegevensbescherming;

- de verwerkingsdoeleinden;
- een beschrijving van de categorieën van betrokkenen en van de categorieën van persoonsgegevens;
- de categorieën van ontvangers aan wie de persoonsgegevens zijn of zullen worden verstrekt, onder meer ontvangers in derde landen of internationale organisaties;
- indien van toepassing, doorgeven van persoonsgegevens aan een derde land of een internationale organisatie, met inbegrip van de vermelding van dat derde land of die internationale organisatie;
- bedoelde persoonsgegevens, de documenten inzake de passende waarborgen;
- indien mogelijk de beoogde termijnen waarbinnen de verschillende categorieën van gegevens moeten worden gewist;
- indien mogelijk een algemene beschrijving van de technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen.

2.1.10. Sancties

In de AVG is in vergelijking met de Wbp de boetebevoegdheid flink uitgebreid. Dit houdt in, dat de gevolgen voor het overtreden of nalaten van eisen uit de AVG worden vergroot. Er is in de AVG een mogelijkheid opgenomen voor het opleggen van een geldboete. Deze boete heeft een maximum van 10 miljoen euro.¹³¹ Wanneer de verplichting tot het niet uitvoeren van een PIA niet wordt nageleefd, kan volgens de AVG deze boete worden gegeven.¹³² Voor het overtreden van overige eisen uit de AVG, waar art. 83 AVG geen sancties voor geeft, bevat art. 84 AVG de mogelijkheid om aan lidstaten zelf sancties op te stellen bij inbreuk van de AVG. Volgens het hoofd van de AP gaan er concluderend drie dingen veranderen: instanties moeten sneller melden, de boetes worden draconisch hoger én de drempel van opzet of grove schuld komt te vervallen.

2.2 Conclusie

Dit hoofdstuk is gewijd aan de AVG, die op 25 mei 2018 zal ingaan. De AVG zal de Wbp vervangen als privacywet. In dit hoofdstuk is de AVG nader geanalyseerd, met name om de gevolgen voor Altrecht Aventurijn te inventariseren. Door ingang van de AVG zullen de rechten van betrokkenen uitgebreid worden. Om diensten en producten te testen op bescherming van de privacy zal een PIA moeten worden afgenomen. Altrecht Aventurijn zal volgens de AVG een FG moet aanstellen. Alle meldingen over datalekken moeten in de toekomst worden geregistreerd en binnen 72 uur worden gemeld. Wanneer een datalek een hoog risico met zich meebrengt, zal ook degene op wie de persoonsgegevens betrekking hebben, moet worden geïnformeerd. In bewerkingsovereenkomsten zal bijkomstig opgenomen moet worden: de doeleinden van de gegevensverwerking, het soort persoonsgegevens dat verwerkt wordt, de categorieën van betrokkenen op wie de gegevens betrekking hebben, het passend beveiligen van de gegevens, het uitvoeren van audits en het na afloop vernietigen of retourneren van de gegevens aan de verantwoordelijke. De verwerkingen zullen moeten worden vastgelegd in een register. De boetes zullen met de invoering van de AVG hoger worden.

---

¹³¹ Artikel 83 lid 1 AVG.

¹³² 'Hoe moet de gemeente de PIA uitvoeren?', algemene verordening gegevensbescherming, europadecentraal.nl (zoek op PIA).

Hoofdstuk 3: Het privacybeleid bij Altrecht Aventurijn

In dit hoofdstuk zal het privacybeleid bij Altrecht Aventurijn worden geanalyseerd. Er zal worden nagegaan met welke protocollen Altrecht Aventurijn werkt, die betrekking hebben op de verwerking van persoonsgegevens van patiënten. In de volgende hoofdstukken zal het beleid worden getoetst aan het huidige en toekomstige wetgeving omtrent verwerking van persoonsgegevens door zorginstellingen.

3.1 Beleid

Zoals eerder is gememoreerd, verwerkt Altrecht Aventurijn verschillende categorieën persoonsgegevens.

Voorbeelden hiervan zijn:

- inschrijving van nieuwe patiënten; hierbij worden verschillende persoonsgegevens (bijvoorbeeld naam, adres, contact gegevens) opgenomen;
- overdracht naar andere zorgverleners, hierbij worden de medische gegevens aan andere zorgverleners doorgegeven;
- in sommige gevallen wordt na de opname van een patiënt de huisarts op de hoogte gehouden van de situatie van de patiënt; ook deze gevallen vallen onder verwerking van persoonsgegevens.

Omdat Altrecht Aventurijn met gevoelige persoonsgegevens omgaat is het van belang dat dit op zorgvuldige wijze gebeurt. Om de privacy van deze persoonsgegevens te beschermen zijn er bij Altrecht Aventurijn verschillende protocollen in werking, die de privacy waarborgen. Binnen Altrecht Aventurijn wordt er zeker aandacht besteed aan het onderwerp informatieveiligheid.

Binnen Altrecht Aventurijn zijn meerdere elektronische systemen in gebruik, waarin informatie wordt opgeslagen. In sommige gevallen zijn er nog papieren dossiers. De afgesloten dossiers worden opgeslagen in archieven. In 2007 is Altrecht Aventurijn overgegaan op het EPD en worden er geen nieuwe papieren dossiers aangemaakt. Het vernietigen van de elektronische dossiers zal in 2022 plaatsvinden.¹³³

Het elektronisch patiëntendossier wordt aangemaakt via het informatiesysteem Psygis Quarant. Medicatie wordt opgeslagen in het informatiesysteem EVS. Apothekers kunnen ook in dit informatiesysteem; zij kunnen meldingen in het systeem opslaan. Tenslotte is er ook nog het systeem MijnTherapie, EHealth. Dit is voor de patiënten zelf om informatie over hun zorg te raadplegen.¹³⁴ Nieuwe werknemers ontvangen een elektronische sleutel (een gebruikersnaam en een wachtwoord), waarmee zij toegang krijgen tot deze

---

¹³³ Altrecht 2017

Altrecht, *kwaliteitsstatuut Altrecht*, 2017, Altrecht.nl.

¹³⁴ Handleiding Omgaan met cliëntgegevens, 2014 (bijlage 2).

informatiesystemen. Per medewerker wordt bepaald tot welke informatiesystemen toegang noodzakelijk is om hun werkzaamheden te kunnen uitvoeren.¹³⁵

De GGZ Nederland heeft een privacyreglement opgesteld. Altrecht Aventurijn is een dochterinstelling van Altrecht GGZ en Altrecht Aventurijn conformeert zich aan dit privacyreglement.¹³⁶ Met dit modelreglement wil GGZ Nederland een praktische en toegankelijke uitwerking geven van de bepalingen voor zorgaanbieder en cliënt op basis van de nu geldende privacyregels, neergelegd in de Wbp en sectorspecifieke wetten.¹³⁷ Het reglement ziet toe op zowel papieren als elektronische verwerking van gegevens van patiënten, die onder behandeling zijn bij de desbetreffende zorgaanbieder.¹³⁸

De Sociaal Economische Raad (hierna: SER) heeft algemene voorwaarden voor de geestelijke gezondheidszorg vastgesteld. Deze worden door Altrecht Aventurijn ook gehanteerd. Deze algemene voorwaarden vormen de basis voor het tot stand komen van een zorgovereenkomst en geven aan wat de patiënt en de zorginstelling bij de uitvoering daarvan mogen verwachten.¹³⁹ Deze algemene voorwaarden worden ook uitgereikt aan nieuwe patiënten, zodat zij een beeld krijgen van wat zij mogen verwachten van Altrecht Aventurijn bij het verlenen van zorg.¹⁴⁰ Voor het beleid met betrekking tot de privacy van patiënten zijn art. 10 en art. 11 van belang.

Volgens art. 10 behoort in het zorgdossier (naast de in de wet- en regelgeving geregelde onderwerpen) het volgende te worden vastgelegd¹⁴¹:

- in overleg met de patiënt welke familie of naastbetrokkene(n) bij de zorgverlening worden betrokken of over de zorgverlening worden geïnformeerd en de wijze waarop dat gebeurt en desgewenst welke personen juist niet;
- de wensen en voorkeuren van de patiënt inclusief contra-indicaties voor behandeling en zorginterventies;
- de voortgang van de behandeling en/ of begeleiding;
- incidenten en calamiteiten voor zover deze gevolgen hebben voor de behandeling of de gezondheidstoestand van de patiënt.

De algemene voorwaarden geestelijke gezondheidszorg schrijven voor, dat de zorginstelling een privacyreglement hanteert met betrekking tot de verwerking van gegevens van patiënten. Altrecht Aventurijn heeft een privacyreglement, dat is ondergebracht in kwaliteitsstatuten, handleiding omgaan met cliëntgegevens en de richtlijn uniform patiëntendossier. Binnen de organisatie is een kwaliteitsstatuut in werking. Het kwaliteitsstatuut stelt eisen aan de professionele en kwalitatief verantwoorde omgeving van

---

¹³⁵ Interview (bijlage 1).

¹³⁶ 'Aventurijn Aventurijn', zorgeenheden, altrecht.nl (zoek op *Aventurijn ggz*).

¹³⁷ GGZ 2016-2017

GGZ, *toelichting privacyreglement patiënten*, versie 161220, 2016- 2017, ggz.nl.

¹³⁸ GGZ 2016-2017

GGZ, *toelichting privacyreglement patiënten*, versie 161220, 2016- 2017, ggz.nl.

¹³⁹ SER 2017

SER, *algemene voorwaarden GGZ*, 2017, ggz.nl.

¹⁴⁰ Interview (bijlage 1).

¹⁴¹ SER 2017

SER, *algemene voorwaarden GGZ*, 2017, ggz.nl.

de zorginstelling.¹⁴² Het kwaliteitsstatuut stelt ook eisen aan hoe de privacy van deze zorgdossiers moet worden beschermd.

Door Altrecht Aventurijn wordt erkend dat patiënten het recht hebben op inzage, een kopie, verwijdering en correctie van hun zorgdossier. Hiervoor zijn dan ook standaard verzoekformulieren in gebruik. Daarbij zijn door Altrecht Aventurijn verschillende eisen gesteld aan het inleveren van deze verzoeken:¹⁴³

1. het verzoek tot correctie van dossiermateriaal moet altijd schriftelijk, ondertekend door de cliënt of diens vertegenwoordiger, worden ingediend met een omschrijving van het doel waar het om gaat;
2. het verzoek wordt ingescand in het EPD;
3. bij het verzoek moet een kopie van een legitimatiebewijs worden meegestuurd;
4. het verzoek moet worden gericht aan de betreffende behandelaar of, wanneer deze niet meer bij Altrecht werkt, de afdelingspsychiater van de laatst bekende afdeling.

Altrecht Aventurijn krijgt vaak verzoeken van derden om informatie te verstrekken over patiënten. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan: de gemeente, de huisarts, familie of naasten. Door de patiënt wordt een privacyverklaring getekend bij aanvang van zijn/haar zorgbehandeling bij Altrecht Aventurijn. In deze privacyverklaring geeft de cliënt toestemming aan Altrecht Aventurijn, waarin hij stelt dat zijn persoonsgegevens gedeeld mogen worden met bepaalde derden. Een voorbeeld van deze privacyverklaring is opgenomen in *bijlage 3*. Van Altrecht Aventurijn mag worden verwacht, dat zij zorgvuldig omgaat met het delen van persoonsgegevens van patiënten. Verzoeken waarbij persoonsgevoelige informatie wordt opgevraagd, gebeurt bijvoorbeeld door: de gemeente, de huisarts, familie of naasten. Het kwaliteitsstatuut stelt regels aan het informeren van de huisarts betreffende zijn/haar patiënten. Ook worden er regels gesteld aan wanneer er wel/niet informatie mag/kan worden gedeeld met naasten van patiënten. Tenslotte hanteert Altrecht Aventurijn een vast informatieblad in welke situaties welke persoonsgegevens met gemeente(n) worden gedeeld.

3.2 Conclusie

Concluderend heeft Altrecht Aventurijn een vrij uitgebreid reglement omtrent privacy en informatiebeveiliging. Er zijn verschillende protocollen, die regelingen bevatten over de omgang met persoonsgegevens van patiënten. Het privacybeleid van Altrecht Aventurijn is dan ook vrij extensief; het is verdeeld over verschillende protocollen en werkinstructies. De handleiding, die wordt gehanteerd over omgaan met cliëntgegevens dateert uit 2014 en is nog niet afgestemd op de AVG. Er is nog geen beleid over hoe met de toekomstige wijzigingen, die de AVG met zich meebrengt, zal worden omgegaan. In de protocollen zijn nagenoeg geen duidelijke stappen beschreven onder welke voorwaarden verzoeken van derden, inhoudende het delen van persoonsgegevens, worden ingewilligd.

---

¹⁴² 'Altrecht 2017

Altrecht, *kwaliteitsstatuut Altrecht*, 2017, Altrecht.nl.

¹⁴³ Handleiding omgaan met Cliëntgegevens, 2014 (bijlage 2).

Hoofdstuk 4: Het privacybeleid getoetst aan het huidige juridisch kader

In dit hoofdstuk zal het beleid van Altrecht Aventurijn worden getoetst aan de vereisten die voortvloeien uit het huidige juridisch kader. In het huidige juridisch kader is gekeken naar: WGBO, Wbp, Wkkgz, Wet BIG, Wet BOPZ, Jeugdwet en de wet burgerservicenummer in de zorg. Om het beleid van Altrecht Aventurijn in kaart te brengen zijn werkinstructies, handleidingen en reglementen geanalyseerd en daarnaast is er een interview afgenomen met verschillende beleidsmedewerkers. Een deel van deze werkinstructies, handleidingen en reglementen zijn via de website voor publiek toegankelijk en een deel wordt uitsluitend intern gebruikt. De interne documenten zijn als bijlagen opgenomen. In de voetnoten zal ernaar worden verwezen, voor zover relevant. Verder is er een interview gehouden om een duidelijk beeld te krijgen van hoe de privacy van patiënten wordt beschermd. De uitwerking hiervan zijn opgenomen in de bijlage. De onderwerpen, waaraan het beleid getoetst zal worden zijn:

- gronden voor verwerking;
- patiëntendossier;
- rechten van patiënten;
- verstrekken van informatie aan derden;
- informatieveiligheid;
- functionaris voor gegevensbescherming;
- BSN-nummers

4.1 Welke persoonsgegevens

Bij Altrecht Aventurijn is er een kwaliteitsstatuut in werking, met als doel de kwaliteit van adequate zorg te waarborgen. Het kwaliteitsstatuut regelt de aanmelding van nieuwe patiënten. Bij de aanmelding van nieuwe patiënten worden de volgende persoonsgegevens van patiënten opgenomen:¹⁴⁴

- of de aanmelding aan de formele eisen voldoet, zoals de aanwezigheid van het burgerservicenummer, verzekeringsbewijs, identiteitsbewijs en verwijsbrief.
- of de patiënt verzekerd is; in Nederland geldt een verzekeringsplicht op basis van de zorgverzekeringswet; de zorgverzekeraar betaalt de zorginstelling voor de behandeling; voor kinderen en jongeren tot 18 jaar betaalt de gemeente de behandeling.
- of de hulpvraag past in de Specialistische GGZ.
- welk specialisme van de zorginstelling de behandeling kan geven die het beste past bij de hulpvraag.

Tijdens het behandelen van de patiënt worden persoonsgegevens geregistreerd, bijgehouden en eventueel gewijzigd. Dit gaat bijvoorbeeld om informatie over de zorgverlening zoals de medicatie. Maar ook praktische gegevens zoals adres en gegevens van de huisarts.

---

¹⁴⁴ Altrecht 2017

Altrecht, *kwaliteitsstatuut Altrecht*, 2017, Altrecht.nl.

4.2. Gronden voor verwerking

De grondslagen voor gegevensverwerking worden genoemd in art. 8 Wbp. Het verwerken van persoonsgegevens is alleen toegestaan, indien er een rechtmatige grondslag aanwezig is. Altrecht Aventurijn verwerkt zowel algemene als bijzondere persoonsgegevens. Als bijzondere persoonsgegevens worden vooral gegevens met betrekking tot de gezondheid geregistreerd. Het verbod voor het verwerken van gezondheidsinformatie is op Altrecht Aventurijn niet van toepassing. Immers, Altrecht Aventurijn is een zorginstelling en verwerking van gezondheidsgegevens is een voorwaarde voor het leveren van een goede behandeling.

Wanneer het aankomt op het delen van persoonsgegevens met derden hanteert Altrecht Aventurijn de regel dit alleen te doen, wanneer de betrokkene toestemming heeft verleend.¹⁴⁵ Deze grond, uit art. 8 lid 1 sub a jo. art. 23 lid 1 sub a Wbp, zal meestal ten grondslag liggen aan het verwerken van persoonsgegevens. De toestemming moet volgens de Wbp ondubbelzinnig zijn, dit houdt in, dat Altrecht Aventurijn geen twijfel mag hebben of de betrokkene wel of geen toestemming heeft verleend. Altrecht Aventurijn maakt gebruik van schriftelijke toestemmingsverklaringen om bijvoorbeeld persoonsgegevens met derden te delen, maar ook om informatie over derden op te vragen.¹⁴⁶

Een andere grond voor het verwerken van persoonsgegevens is ter uitvoering van een wettelijke plicht. De geneeskundige behandelovereenkomst, die wordt beschreven in WGBO, is hieronder te scharen. Deze impliceert, dat de zorgaanbieder de verplichting heeft een zorgdossier aan te maken. Altrecht Aventurijn kan haar wettelijke taak niet naar behoren uitvoeren als zij persoonsgegevens van haar patiënten niet mag verwerken. Er wordt dus voldaan aan de noodzakelijkheidseis voortvloeiend uit de wet.

In extreme gevallen zal er een beroep gedaan kunnen worden op verwerking van persoonsgegevens op de grond dat dit noodzakelijk is ter vrijwaring van het vitaal belang van de betrokkene. Er kan alleen een beroep worden gedaan op deze grond, wanneer het niet mogelijk is om toestemming aan de patiënt te vragen. Het moet echt gaan om een levensbedreigende situatie, waarbij verwerking van persoonsgegevens noodzakelijk is. Uit het interview blijkt, dat deze situatie zich zelden voor doet.¹⁴⁷ Er kan gedacht worden aan een situatie waarbij een patiënt wordt opgenomen, die dermate verward is, dat toestemming vragen niet mogelijk is.

4.2.1 Doelbinding

Volgens de wet moet er alvorens persoonsgegevens worden verzameld, sprake zijn van een welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd doeleinde.¹⁴⁸ Bij bestudering van verschillende protocollen en werkinstructies over de privacy van persoonsgegevens, zijn vaak geen doeleinden omschreven. Dit is ook van toepassing, wanneer gekeken wordt naar de toestemmingsformulieren voor het delen/opvragen van informatie met/bij derden.¹⁴⁹ Het doel, dat voor Altrecht Aventurijn zou kunnen worden geformuleerd is "het ten goede komen van de zorg en verstrekken van een juiste behandeling".

---

¹⁴⁵ Interview (bijlage 1).

¹⁴⁶ Bijlage 3.

¹⁴⁷ Interview (bijlage 1).

¹⁴⁸ Artikel 7 Wbp.

¹⁴⁹ Bijlage 3.

4.3 Patiëntendossier

In het kwaliteitsstatuut wordt het EPD beschreven. Altrecht houdt voor iedere patiënt een digitaal dossier bij: het elektronisch patiëntendossier (EPD).¹⁵⁰ In het EPD staat informatie over de gezondheidstoestand, het behandelplan en wat er nodig is om de behandeling uit te voeren. Hieronder enkele voorbeelden van onderwerpen in het EPD.¹⁵¹

- Persoonsgegevens van de patiënt, de naaste betrokkenen, de contactpersonen, of de wettelijke vertegenwoordiger.
- Verwijsbrief.
- Beschrijving van de hulpvraag en de diagnose.
- Behandelplan.
- Registratie van alle behandelactiviteiten en beschrijving van hoe het gaat.
- Verslag van de evaluatie van de behandeling.
- Actueel medicijnenoverzicht en contra-indicaties (een reden waarom een behandeling niet is uitgevoerd of een therapie niet uit te voeren is).
- Als het nodig is: een Crisis Preventie Actie Plan (CPAP). In een CPAP beschrijft een patiënt hoe bij hem/haar de spanning oploopt, wat zijzelf én anderen daarvan merken en wat hij of zij kan doen om de spanning te reguleren en wat te doen als de situatie uit de hand loopt.
- Overdracht, verwijzing en/of een afschrift van de ontslagbrief.

Voor medewerkers gelden de volgende aandachtspunten bij de dossiervorming. Doel hiervan is de privacy van patiënten te waarborgen.¹⁵²

1. Ik vraag om toestemming van de patiënt bij het delen van gegevens, wanneer het gaat om niet bij de behandeling betrokken professionals.
2. In situaties, waarin het beroepsgeheim mogelijk doorbroken wordt, gebruik ik de daartoe geldende richtlijnen van de beroepsgroep, waaronder de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld (bij conflict van plichten, vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld), het stappenplan materiële controle en ik vraag het controleplan op bij de zorgverzekeraar (bij materiële controle).
3. Ik gebruik de privacyverklaring, wanneer de patiënt zijn diagnose niet kenbaar wil maken aan zijn zorgverzekeraar.

Medewerkers bij Altrecht Aventurijn ontvangen een elektronische sleutel, waarmee ze gegevens kunnen opvragen. Toegang tot de medische dossiers van patiënten hebben alleen de medewerkers, waarbij patiëntencontact onderdeel uitmaakt van hun werkzaamheden. Binnen de organisatie wordt gemonitord wie welke gegevens opvraagt. Er vinden periodieke controles plaats betreffende uitgegeven elektronische sleutels.¹⁵³

---

¹⁵⁰ Altrecht 2017

Altrecht, *kwaliteitsstatuut Altrecht*, 2017, Altrecht.nl.

¹⁵¹ Altrecht 2017

Altrecht, *kwaliteitsstatuut Altrecht*, 2017, Altrecht.nl.

¹⁵² Altrecht 2017

Altrecht, *kwaliteitsstatuut Altrecht*, 2017, Altrecht.nl.

¹⁵³ Richtlijn Uniform Patiëntendossier (UPD), 2015 (bijlage 4).

Voor de bewaring van dossiers is de richtlijn Uniform Patiënten Dossier (bijlage 4) opgesteld. Deze richtlijn dient ervoor afgesloten dossiers op een verantwoorde wijze te bewaren. Sinds het gebruik van het EPD binnen Altrecht Aventurijn worden er geen papieren behandeldossiers meer aangemaakt. Deze richtlijn betreft dus afgesloten dossiers, die nog wel binnen de bewaartermijn vallen, maar voor de invoering van het EPD zijn opgesteld.¹⁵⁴

De dossiers worden bewaard in het archief. Toegang tot het archief kan door middel van het vertonen van de elektronische sleutel. De bij de behandeling betrokken medewerkers kunnen via het secretariaat dossiers opvragen. Overigens dient hun aanvraag te worden voorzien van een toestemmingsverklaring van de patiënt zelf.¹⁵⁵ Wanneer dossiers worden verzonden, gebeurt dit via rode dossiertassen. Deze worden bij het verzenden afgesloten door middel van een hangslotje.

4.3.1. Bewaartermijn

Altrecht Aventurijn hanteert voor medische dossiers de volgende bewaartermijnen:¹⁵⁶

- de medische dossiers vanaf 01-01-2006 worden 15 jaar bewaard na het laatste behandelcontact.
- voor 01-01-2006 werd een termijn van 10 jaar gehanteerd; gevolg hiervan is dat alle dossiers van vóór 01-01-1996 zijn vernietigd.

In 2007 is Altrecht Aventurijn overgegaan op het EPD en er worden geen nieuwe papieren dossiers aangemaakt. Het vernietigen van de elektronische dossiers zal pas vanaf 2022 plaats vinden. Met oog op de Wbp is dit ook in overeenstemming, de persoonsgegevens worden niet langer bewaard dan noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij zijn verwerkt.

4.4 Rechten van patiënt

Zoals in het juridisch kader naar voren is gekomen, hebben patiënten verschillende rechten betreffende hun medisch dossier. Altrecht Aventurijn heeft verschillende standaard verzoekformulieren in gebruik om dit voor haar patiënten te faciliteren. Daarnaast is er bij deze verzoeken een handleiding protocol in werking.

De verzoekformulieren die bij Altrecht Aventurijn in werking zijn:

- protocol recht van vernietiging
- protocol recht op correctie
- protocol recht op inzage of kopie

Bij het recht van inzage is het belangrijk om te weten dat er bij minderjarigen een andere regeling van toepassing is. Wanneer ouders (met gezag) het zorgdossier van hun kind (dat 12 of ouder is) willen inzien, zullen zij hiervoor toestemming moeten hebben van het kind.

4.5 Verstrekken persoonsgevoelige informatie aan derden

Altrecht Aventurijn heeft veel contact met derden partijen als dat de zorg van haar patiënten ten goede kan komen. Met enige regelmaat komen er verzoeken voor informatie van andere

---

¹⁵⁴ Richtlijn Uniform Patiëntendossier (UPD), 2015 (bijlage 4).

¹⁵⁵ Richtlijn Uniform Patiëntendossier (UPD), 2015 (bijlage 4).

¹⁵⁶ Richtlijn Uniform Patiëntendossier (UPD), 2015 (bijlage 4).

GGZ instellingen, de gemeente, ziekenhuizen of huisartsen.¹⁵⁷ Bij aanmelding van nieuwe patiënten wordt tijdens de intake door de patiënt in overleg met de behandelaar een privacyverklaring getekend. In extreme gevallen, waarbij de betrokkene in een zodanig ernstige medische toestand is geraakt, dat niet om toestemming kan worden gevraagd, worden persoonsgegevens verstrekt op de grond vrijwaring van een vitaal belang van de betrokkene. Bij deze eis moet een dringende medische noodzaak aanwezig zijn om de gegevens van de betrokkene te verwerken. Dit kan echter alleen als toestemming vragen niet mogelijk is. Uit gesprekken met de beleidsmedewerkers blijkt, dat dit zelden voorkomt.¹⁵⁸ Dit beleid is echter niet terug te vinden in protocollen. Een voorbeeld van een privacyverklaring, die door patiënten worden getekend is opgenomen in *bijlage 3*. De privacy verklaring is niet tijdsgebonden. Bij kinderen van 12 jaar of jonger tekenen de ouders de privacy verklaring. Altrecht Aventurijn is zich ervan bewust, dat de wet voorschrijft dat kinderen van boven de 12 zelf toestemming moeten geven om informatie aan derden te verstrekken. Bij kinderen van 12 – 16 tekenen dus zowel de ouders als het kind. Bij kinderen ouder dan 16 hoeven de ouders niet meer mee te tekenen. Bij deze verklaring wordt toestemming gevraagd van de patiënt van boven de 12 jaar (en eventueel zijn/ haar ouders) om informatie op te vragen. Ook wordt er toestemming gevraagd om informatie te delen met verschillende instanties: huisarts, Bureau Jeugdzorg, school en de schoolarts.¹⁵⁹

4.5.1. Huisarts

Altrecht Aventurijn hanteert ook een specifiek toestemmingformulier, waarin de instelling toestemming vraagt om informatie te delen met de huisarts. Dit formulier is opgenomen in *bijlage 5*. Dit formulier wordt door de patiënt getekend en overhandigd aan de regiebehandelaar tijdens het eerste gesprek. Wanneer er geen toestemming wordt gegeven, wordt er door de instelling ook geen informatie gedeeld met de huisarts.¹⁶⁰ In het kwaliteitsstatuut staat het contact, dat de zorginstelling met de huisarts heeft, beschreven. Er zijn tijdens de behandeling een paar momenten, waarop de zorginstelling de huisarts informeert over de voortgang van de behandeling van de patiënt:¹⁶¹

- na de intakefase volgt een brief aan de huisarts met daarin conclusie, diagnose en behandeladvies;
- via de voortgangsbrief (in ieder geval na één jaar behandeling);
- bij belangrijke wijzigingen in het behandelingsplan;
- via de afsluitbrief, wanneer de behandeling stopt.

Als de patiënt niet wil dat Altrecht Aventurijn de huisarts op de hoogte stelt, kan de patiënt dit bespreken met de regiebehandelaar.¹⁶² De regiebehandelaar is verantwoordelijk voor een goede afsluiting van een dossier; hij zorgt er voor dat het dossier compleet is. De patiënt en de huisarts ontvangen een afsluitbrief. Door middel van deze afsluitbrief draagt de zorginstelling de zorg over aan de huisarts. Hierna volgt de uitschrijving van de patiënt bij Altrecht Aventurijn. Indien een patiënt bezwaar maakt tegen het delen van informatie met de

---

¹⁵⁷ Handleiding omgaan met Cliëntgegevens, 2014 (bijlage 2).

¹⁵⁸ Interview (bijlage 1).

¹⁵⁹ Bijlage 2.

¹⁶⁰ Interview (bijlage 1).

¹⁶¹ Altrecht 2017

Altrecht, *kwaliteitsstatuut Altrecht*, 2017, Altrecht.nl.

¹⁶² Altrecht 2017

Altrecht, *kwaliteitsstatuut Altrecht*, 2017, Altrecht.nl.

verwijzer wordt eerst gekeken of er mogelijk wel bepaalde zaken gedeeld kunnen worden.¹⁶³ Indien de patiënt geen toestemming geeft voor enige informatieoverdracht zal een regiebehandelaar moeten afwegen, welke informatie hij deelt op basis van zijn verantwoordelijkheid voor het leveren van goede zorg.¹⁶⁴

4.5.2. Gemeente

Naast dat er specifiek beleid is voor informatie-uitwisseling met de huisarts, heeft Altrecht Aventurijn ook een informatieblad voor de wijze, waarop zij informatie deelt met de gemeente. Alle behandelingen in de geestelijke gezondheidszorg van kinderen tot 18 jaar worden betaald door de gemeente, waarin de ouders in beginsel wonen. Om de financiering mogelijk te maken, is het delen van persoonsgegevens noodzakelijk. Hiertoe heeft de gemeente informatie nodig over de behandeling van deze betrokkenen. Altrecht Aventurijn deelt met de gemeente algemene informatie (BSN nummer, geboortedatum, geslacht, naam, postcode, huisnummer) en informatie over de zorg (begin/eind datum behandeling, verwijzer, verwijzdatum, hoofddiagnose).¹⁶⁵ Dit kan worden gekwalificeerd als algemene en bijzondere persoonsgegevens. In dit informatieblad wordt beschreven, dat wanneer de patiënt niet wil dat de gemeente de diagnose te weten komt, de privacyverklaring kan worden getekend.¹⁶⁶ Altrecht Aventurijn stuurt de privacyverklaring aan de gemeente. De hoofddiagnose wordt dan niet gedeeld met de gemeente. Wanneer de patiënt de privacyverklaring niet tekent, wordt de informatie wél gedeeld met de gemeente.

4.5.3. Partner en naasten

Altrecht Aventurijn geeft de partner en andere naasten van de patiënt informatie over de behandeling, omdat Altrecht Aventurijn denkt dat hiervan een positief effect op de behandeling uitgaat. De naaste familie en partner krijgen alleen informatie over de behandeling met toestemming van de betreffende patiënt.¹⁶⁷ De familie heeft wel recht op informatie over de algemene werkwijze van de zorginstelling (met of zonder toestemming).¹⁶⁸ Er wordt geen informatie over de behandeling gegeven, tenzij dit nodig is bij een crisissituatie. Het kwaliteitsstatuut geeft aan dat er een geheimhoudingsplicht geldt, waarvan in enkele gevallen kan worden afgeweken. Voorbeelden hiervan zijn huiselijk geweld en kindermishandeling.¹⁶⁹ Uit de toestemmingsverklaringen, die door patiënten worden getekend, blijkt dat de toestemming om informatie te delen met derden niet schriftelijk wordt vastgelegd.¹⁷⁰ Dit gebeurt vaak mondeling en dan zit de partner bij de gesprekken die hierover worden gevoerd.¹⁷¹

---

¹⁶³ Altrecht 2017

Altrecht, *kwaliteitsstatuut Altrecht*, 2017, Altrecht.nl.

¹⁶⁴ Altrecht 2017

Altrecht, *kwaliteitsstatuut Altrecht*, 2017, Altrecht.nl.

¹⁶⁵ Informatie delen met de gemeente, Altrecht (bijlage 6).

¹⁶⁶ Informatie delen met de gemeente, Altrecht (bijlage 6).

¹⁶⁷ Altrecht 2017

Altrecht, *kwaliteitsstatuut Altrecht*, 2017, Altrecht.nl.

¹⁶⁸ Altrecht 2017

Altrecht, *kwaliteitsstatuut Altrecht*, 2017, Altrecht.nl.

¹⁶⁹ Altrecht 2017

Altrecht, *kwaliteitsstatuut Altrecht*, 2017, Altrecht.nl.

¹⁷⁰ Bijlage 2.

¹⁷¹ Interview (bijlage 1).

4.6 Informatieveiligheid

Door de Wbp wordt de verplichting opgelegd, dat de zorginstelling (verantwoordelijke voor persoonsgegevens) passende technische en organisatorische maatregelen moet treffen om de persoonsgegevens te beschermen. Binnen Altrecht Aventurijn heerst een informatiebeveiligingsbeleid, dat is vastgelegd in een protocol. In deze paragraaf zal dit protocol worden geanalyseerd. Met informatiebeveiliging wordt bedoeld: *het treffen en onderhouden van een controleerbaar samenhangend pakket aan maatregelen om de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van alle informatie die nodig is om onze bedrijfs- en zorgcontinuïteit binnen gestelde wet- en regelgeving te garanderen.*¹⁷² De maatregelen die worden getroffen om de informatieveiligheid te waarborgen, kunnen procedureel, organisatorisch of technisch van aard zijn.¹⁷³ Het opstellen van een informatiebeveiligingsbeleid is van belang, omdat de patiënten ervan uit moeten kunnen gaan dat Altrecht Aventurijn de persoonsgegevens beschermt. Zo geeft het Informatiebeveiligingsbeleid aan, dat er een risicoafweging plaatsvindt bij de informatiebeveiliging. Er wordt gekeken naar eventuele zorginhoudelijke, juridische of commerciële schade, omdat bijvoorbeeld als bijzondere persoonsgegevens of bedrijfsgevoelig geclassificeerde informatie onrechtmatig verwerkt wordt, er specifieke dreigingen bestaan, de integriteit van informatie niet kan worden gegarandeerd of hogere beschikbaarheidseisen worden gesteld dan worden behaald.¹⁷⁴

4.7 Functionaris voor persoonsgegevens

Uit de gesprekken met de beleidsmedewerkers blijkt, dat bij Altrecht Aventurijn geen functionaris Gegevensbescherming is aangesteld.¹⁷⁵ Tot op heden is volgens de wetgeving hiertoe ook geen verplichting.

4.8 BSN-Nummers

Altrecht Aventurijn registreert bij aanmelding van nieuwe patiënten het BSN-nummer. Dit gegeven wordt in het zorgdossier van deze patiënt opgenomen. Volgens de wet gebruik BSN nummer in de zorg is dit rechtmatig.

4.9 Conclusie

Altrecht Aventurijn verwerkt veel persoonsgegevens. Er zijn verschillende gronden, waarop het verwerken van deze persoonsgegevens geoorloofd is. Altrecht Aventurijn houdt zorgdossiers van haar patiënten bij en voldoet hiermee aan de wettelijke eis uit de WGBO. In het beleid van Altrecht Aventurijn ontbreekt een duidelijk geformuleerd doel waarom de verwerking van persoonsgegevens noodzakelijk is. De bewaartermijnen voor medische dossiers zijn in overeenstemming met de wet. Echter, er is nog geen beleid hoe het EPD vanaf 2022 vernietigd gaat worden. Altrecht Aventurijn biedt patiënten de mogelijkheid van inzage, correctie of vernietiging van zijn/ haar dossier; hiermee wordt voldaan aan de wettelijke plicht. Bij Altrecht Aventurijn wordt de regel gehanteerd, dat er geen persoonsgegevens worden gedeeld met derden, zonder dat hiervoor vooraf ondubbelzinnige toestemming is gegeven door de patiënten. De toestemmingsverklaringen zijn duidelijk omschreven, echter er staat geen doel beschreven. Informatie van patiënten wordt in beginsel niet met naasten gedeeld, tenzij hiervoor toestemming is gegeven door de patiënt.

---

¹⁷² Protocol Informatiebeveiligingsbeleid 2017, (bijlage 7).

¹⁷³ Protocol Informatiebeveiligingsbeleid 2017, (bijlage 7).

¹⁷⁴ Protocol Informatiebeveiligingsbeleid 2017, (bijlage 7).

¹⁷⁵ Interview (bijlage 1).

Altrecht Aventurijn legt deze toestemming niet schriftelijk vast. Op het gebied van informatiebeveiliging is er een protocol in werking. Dit protocol spreekt niet van de specifieke maatregelen, terwijl Altrecht Aventurijn wel dit soort maatregelen heeft. Altrecht Aventurijn heeft geen functionaris Gegevensbescherming aangesteld. Tenslotte is de wijze waarop binnen de organisatie BSN-nummers worden verwerkt in overeenstemming met de wet.

Hoofdstuk 5: Het privacybeleid getoetst aan de AVG

In dit hoofdstuk zal het huidige beleid van Altrecht Aventurijn worden getoetst aan de AVG. Het doel van dit hoofdstuk is dat voor Altrecht Aventurijn een duidelijk beeld ontstaat, welke wijzigingen zij moeten doorvoeren om aan de vereisten van de AVG voldoen. Verschillende onderwerpen van de AVG zullen op een thematische wijze aan bod komen.

5.1. Toestemming verlenen

Zoals eerder naar voren is gekomen, is één van de gronden, waarop persoonsgegevens verwerkt kunnen worden, dat er toestemming door de betrokkene is verleend. De regels met betrekking tot het geven van deze toestemming worden door de AVG aangescherpt. Bij het toestemming geven zal ook vermeld moeten worden, dat de toestemming op elk moment ingetrokken kan worden. De toestemmingsformulieren, die Altrecht Aventurijn hanteert, zijn opgenomen in bijlage 3 en 5. Tot op heden vermeldt Altrecht Aventurijn bij het vastleggen van toestemming, waardoor persoonsgegevens verwerkt mogen worden, niet dat deze toestemming ingetrokken mag worden.¹⁷⁶

Altrecht Aventurijn heeft de plicht aan te kunnen tonen, dat toestemming door de betrokkene is verleend. Door middel van de schriftelijke toestemmingsformulieren voldoet de verwerker van persoonsgegevens aan deze plicht. Het is dus van belang, wanneer persoonsgegevens op grond van toestemming worden verwerkt, dat er een schriftelijke toestemmingsverklaring aan ten grondslag ligt.

5.2. Rechten van betrokkenen

In de AVG zijn de rechten die betrokkenen hebben betreffende hun persoonsgegevens uitgewerkt. Zoals eerder naar voren is gekomen, hanteert Altrecht Aventurijn vaste verzoekprocedures, waarin betrokkenen verzoeken kunnen doen. Deze verzoeken betreffen het recht op inzage/ kopie, vernietiging en correctie van persoonsgegevens. De procedure heeft als doel het inwilligen van deze verzoeken binnen een redelijk termijn.

Van belang is dat door de invoering van de AVG, Altrecht Aventurijn bij deze verzoeken, meer informatie zal moeten verstrekken dan voorheen.

Bij een beantwoording door Altrecht Aventurijn op een verzoek tot inzage, zal Altrecht Aventurijn in de toekomst de volgende gegevens moeten verstrekken:

- omschrijving van de doeleinden van de verwerking;
- de categorieën van gegevens, waarop de verwerking betrekking heeft alsmede de beschikbare informatie over de herkomst van de gegevens moeten zijn beschreven;
- de periode gedurende welke de persoonsgegevens naar verwachting zullen worden opgeslagen, of indien mogelijk criteria om dit termijn te bepalen;

---

¹⁷⁶ Bijlage 2.

- dat de betrokkene het recht heeft tot het wissen of rectificeren van zijn/ haar persoonsgegevens. Daarnaast dat betrokkene het recht om tegen verwerking bezwaar te maken heeft;
- dat betrokkene het recht heeft om klacht in te dienen bij de AP.
- alle beschikbare informatie over de bron van die gegevens, voor wanneer de persoonsgegevens niet bij betrokkene zijn verzameld.
- het bestaan van geautomatiseerde besluitvorming.

Tenslotte zijn de gronden uitgebreid, waarop verzoeken tot vernietiging van persoonsgegevens worden ingewilligd. Deze gronden zijn uitgewerkt in hoofdstuk 2. Het is van belang om voor Altrecht Aventurijn hier kennis van te nemen, om zo goed voor ogen te hebbenhouden, wanneer betrokkenen een rechtmatig verzoek doen en wanneer het ingewilligd moet worden.

5.3. PIA's

Voor Altrecht Aventurijn is het belang kennis te nemen van de toekomstige verplichting tot PIA's. Hiermee kan een organisatie zelf controleren of een product of dienst daadwerkelijk *privacyproof* is. Door de PIA krijgt Altrecht Aventurijn inzicht in de risico's die de gegevensbescherming met zich meebrengt voor de betrokkenen. Omdat Altrecht Aventurijn op grote schaal gegevens verwerkt, die betrekking hebben op de gezondheid van patiënten, zullen zij een PIA moeten uitvoeren. De rijksoverheid heeft een toetsmodel opgesteld om een PIA uit te voeren. Altrecht Aventurijn kan gebruik maken van dit model, alvorens zij de PIA bij haar producten of diensten laat testen.

5.4. Functionaris gegevensbescherming

Altrecht Aventurijn is een zorginstelling en houdt zich hoofdzakelijk bezig met de *bijzondere categorieën* persoonsgegevens. Hieronder vallen de gegevens over iemands gezondheid. Altrecht Aventurijn zal met ingang van de AVG een FG moeten benoemen.

5.5. Meldplicht datalekken

In dit onderzoek is het onderwerp meldplicht datalekken niet heel intensief aan bod gekomen. Echter, de eisen voor het melden van een datalek zijn in de AVG strenger geworden. Het beleid van Altrecht Aventurijn zal hier op moeten inspelen. Bij Altrecht Aventurijn is er een melding opgenomen over hoe er dient te worden omgegaan met een eventueel datalek. Deze werkinstructie is opgenomen in *bijlage 8*. In deze werkinstructie wordt gesproken over een FG. Dit komt omdat Altrecht Aventurijn een dochterinstelling is van Altrecht; zij hanteert hetzelfde protocol als Altrecht. Echter, Altrecht Aventurijn heeft geen eigen FG.

In het protocol is duidelijk aangegeven wat een datalek is en er worden voorbeelden gegeven. Het is geschreven in een duidelijke, begrijpelijke taal. Het protocol vermeldt, dat wanneer er sprake is van een datalek dit gemeld moet worden aan de AP. In de AVG is geregeld, dat een datalek binnen 72 uur gemeld moet worden aan de AP.¹⁷⁷ In het protocol van Altrecht Aventurijn is deze tijdsbepaling nog niet gespecificeerd. Ten slotte moet, wanneer een datalek een hoog risico heeft, het ook worden gemeld aan de betrokkene, waarvan de gegevens zijn gelekt. Dit is ook al vastgelegd in de Wbp, maar nog niet opgenomen in het protocol.

¹⁷⁷ Protocol Melden datalekken (bijlage 8).

Wanneer er een melding wordt gedaan van een datalek, bevat dit tenminste de volgende informatie:¹⁷⁸

1. de aard van de inbreuk in verband met persoonsgegevens, waar mogelijk onder vermelding van de categorieën van betrokkenen en persoonsgegevensregisters in kwestie en bij benadering, het aantal betrokkenen en persoonsgegevensregisters in kwestie;
2. de naam en de contactgegevens van de functionaris voor gegevensbescherming of een ander contactpunt waar meer informatie kan worden verkregen;
3. de waarschijnlijke gevolgen van de inbreuk in verband met persoonsgegevens;
4. de maatregelen, die de verwerkingsverantwoordelijke heeft voorgesteld of genomen om de inbreuk in verband met persoonsgegevens aan te pakken, waaronder, in voorkomend geval, de maatregelen ter beperking van de eventuele nadelige gevolgen daarvan.

Wanneer een datalek wordt gemeld aan de betrokkene, zal hij/zij worden geïnformeerd over de aard van de inbreuk in verband met zijn/ haar persoonsgegevens en de bovenstaande punten 2,3, en 4.¹⁷⁹

5.6. Bewerkingsovereenkomst

Altrecht Aventurijn maakt in haar diensten gebruik van bewerkingsovereenkomsten. Er is kennisgenomen van de bewerkingsovereenkomst die Altrecht Aventurijn standaard hanteert. Deze overeenkomst is getoetst aan de eisen die de AVG voorschrijft.

Volgens de AVG moeten de volgende punten worden opgenomen in deze overeenkomst:

1. de doeleinden van de gegevensverwerking;
2. het soort persoonsgegevens dat verwerkt wordt;
3. de categorieën van betrokkenen op wie de gegevens betrekking hebben;
4. het passend beveiligen van de gegevens;
5. het uitvoeren van audits;
6. het na afloop vernietigen of aanleveren van de gegevens aan de verantwoordelijke.

In de voorbeeld bewerkingsovereenkomst zijn punt 4, 6 geregeld. Echter, er mist een bepaling over de soort persoonsgegevens en categorieën van betrokkenen in de overeenkomst. Bij de doeleinden van de gegevensbescherming, wordt in de overeenkomst verwezen naar de doeleinden uit de Wbp. Met het oog op de AVG zal dit moeten worden aangepast. De overeenkomst bevat geen enkele bepaling over eventuele audits en ook dit is voor de toekomst een aandachtspunt.

5.7. Verplicht register

Altrecht Aventurijn heeft meer dan 250 werknemers, het is daarom noodzakelijk om met ingang van de AVG een register van de verwerkingsactiviteiten met betrekking tot de persoonsgegevens bij te houden. Het register kan elektronisch worden geredigeerd. Uit gesprekken met beleidsmedewerkers bij Altrecht Aventurijn blijkt dat er tot op heden nog

---

¹⁷⁸ Artikel 33 lid 3 AVG.

¹⁷⁹ Artikel 34 lid 2 AVG.

geen register in werking is.¹⁸⁰ In hoofdstuk 2 staat beschreven wat het register volgens de AVG moet bevatten.

5.8. Conclusie

Altrecht Aventurijn heeft nog geen beleid, dat is afgesteld op de toekomstige wettelijke wijzigingen. In dit hoofdstuk zijn de punten beschreven welke aanpassingen noodzakelijk zijn om aan de AVG te voldoen. Altrecht Aventurijn zal om aan de AVG te voldoen, op de toestemmingsformulieren moeten noteren dat de toestemming ingetrokken kan worden. Het is van belang, dat de toestemming van patiënten schriftelijk wordt vastgelegd en hierdoor aantoonbaar is. Het is belangrijk dat bij verzoeken die door betrokkenen worden ingediend, een volledige reactie van Altrecht Aventurijn volgt. Om te controleren of de diensten en producten privacyproof zijn, zal Altrecht Aventurijn PIA's moeten uitvoeren. Aan de huidige wijze, waarop Altrecht Aventurijn omgaat met datalekken, zullen veranderingen moeten plaatsvinden. Zo moet de tijdsbepaling, dat een datalek binnen 72 uur gemeld moet worden, worden opgenomen in het protocol. Ook het feit dat bij een hoog risico, de betrokkene moet worden geïnformeerd over het datalek, zal aan het protocol moeten worden toegevoegd. Voorts wordt in de AVG de eis gesteld, dat een FG wordt aangesteld en een verwerkingsregister wordt bijgehouden. Tenslotte zal de bewerkingsovereenkomst, zoals Altrecht Aventurijn die hanteert, moeten worden aangepast. De doeleinden van gegevensbescherming, categorieën van betrokkenen en het gebruik van audits zal in de bewerkingsovereenkomsten moeten worden opgenomen.

---

¹⁸⁰ Interview (bijlage 1).

Hoofdstuk 6: Conclusies en aanbevelingen

In dit onderzoek heeft de vraag: “Welke aanbevelingen kunnen aan Altrecht Aventurijn worden gedaan met betrekking tot het privacybeleid (uitgewerkt in protocollen en werkinstructies), dat betrekking heeft op verwerking persoonsgegevens van patiënten, zodat zij aan de huidige en toekomstige wetgeving voldoet?” centraal gestaan. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de conclusies en aanbevelingen, die voortvloeien uit de bevindingen van het onderzoek. Er zullen conclusies en aanbevelingen gedaan worden aan de hand van de huidige wet- en regelgeving. Daarnaast zullen conclusies en aanbevelingen worden uitgewerkt aan de hand van de toekomstige AVG.

6.1 Conclusies

In het onderzoek zijn verschillende wetten behandeld en hieraan is het beleid van Altrecht Aventurijn getoetst. Het blijkt dat op sommige punten het beleid van Altrecht Aventurijn niet geheel conform de wetgeving is. Het is belangrijk om voor ogen te houden, dat als het beleid van Altrecht Aventurijn wordt aangepast aan de hand van deze aanbevelingen, de behandelaren zich hieraan moeten conformeren. Dit impliceert dat zij op de hoogte moeten zijn van de rechtmatige wijze om de privacy van patiënten te beschermen. “Awareness” binnen de organisatie over de regels en het beleid omtrent omgang met persoonsgegevens is van groot belang. Het is dan ook essentieel om aan dit onderwerp aandacht te besteden.

6.1.1. Conclusies aan de hand van huidige wetgeving

- Verwerking van persoonsgegevens
In de Wbp worden voorwaarden gesteld, waaraan verwerking van persoonsgegevens moet voldoen om rechtmatig te zijn. Altrecht Aventurijn verwerkt op grote schaal persoonsgegevens van haar patiënten. Een groot deel hiervan valt onder de categorie *bijzondere* persoonsgegevens. Het gaat dan vooral om gegevens betreffende de gezondheid van de patiënten. Er zijn verschillende gronden op basis waarvan de verwerking van persoonsgegevens rechtmatig is. Ten eerste is verwerking van persoonsgegevens verplicht voor zover die voortvloeit uit de wetgeving. Ten tweede zijn ernstige gevallen denkbaar, waarbij de gezondheid van patiënt zo onder druk staat, dat toestemming vragen alvorens een verwerking plaatsvindt onmogelijk is. Het moet hier gaan om situaties, waarin het leven van de patiënt wordt bedreigd. Wanneer dit zich voordoet, kan er een beroep worden gedaan op grond dat de verwerking noodzakelijk is voor het vitaal belang van de patiënt. Tenslotte mogen persoonsgegevens van patiënten worden verwerkt, wanneer er toestemming is gegeven door de betreffende patiënt. Voordat persoonsgegevens worden verwerkt, moet er een welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd doeleinde zijn vastgesteld. Verder moet de verwerking voldoen aan de criteria van proportionaliteit en subsidiariteit.
- Patiëntendossier
Volgens de WGBO hebben zorginstellingen de verplichting om een zorgdossier van de patiënten bij te houden. Binnen Altrecht Aventurijn worden van alle patiënten zorgdossiers bijgehouden. De wettelijke termijn van 15 jaar wordt hiervoor gehanteerd. Vanaf 2007 houdt Altrecht Aventurijn het zorgdossier elektronisch bij. In 2022 zullen de eerste elektronische dossiers vernietigd worden. De papieren dossiers

worden bewaard in archieven. Er zijn meerdere richtlijnen, die de veiligheid en privacy van deze zorgdossiers waarborgen.

- **BSN-nummers**
Volgens de wet gebruik BSN-nummers in de zorg, mogen zorginstelling de BSN-nummers van patiënten registreren. In het kader van het verlenen van een goede zorg wordt deze verwerking toegestaan. Bij aanmelding van nieuwe patiënten registreert Altrecht Aventurijn de BSN-nummer van de patiënt; deze worden vervolgens opgeslagen in het zorgdossier.
- **Rechten van patiënten**
Patiënten van Altrecht Aventurijn hebben verschillende rechten met betrekking tot hun eigen zorgdossier. Altrecht Aventurijn biedt patiënten de mogelijkheid om een verzoek in te dienen tot kopie, wijziging of vernietiging van het zorgdossier. Hierbij voldoet de zorginstelling aan haar wettelijke plicht. Ook ouders (met gezag) hebben inzage in het dossier van hun kind van 12 jaar en ouder. Er is niet vastgelegd, dat het kind hiervoor toestemming moet geven.
- **Informatie verstrekken aan derden**
Bij Altrecht Aventurijn worden veel persoonsgegevens met derden uitgewisseld. Er is geconstateerd, dat in de meeste gevallen toestemming wordt gevraagd, alvorens het verstrekken van persoonsgegevens daadwerkelijk plaatsvindt. De toestemmingsformulieren zijn geanalyseerd. Op de formulieren worden de instanties waarmee informatie wordt gedeeld beschreven; er is ruimte voor de patiënt en diens eventuele wettelijke vertegenwoordiger om de verklaring te tekenen. Echter er is op de formulieren geen doel of bepaling over de tijd van de afgegeven toestemming opgenomen.
- **Informatiebeveiliging**
Uit de wet vloeit de verplichting voort om maatregelen te treffen teneinde de persoonsgegevens te beschermen. Binnen Altrecht Aventurijn is er een informatiebeveiligingsbeleid. Dit is vastgelegd in een protocol. Hierin wordt gesteld, dat bij het nemen van maatregelen een risicoafweging moet plaats vinden.

6.1.2. Conclusies aan de hand van toekomstige wetgeving

Op 25 mei 2018 treedt de AVG in werking, die de huidige Wbp gaat vervangen. Binnen de privacywetgeving zullen dan wijzigingen gaan plaatsvinden. Het is belangrijk, dat Altrecht Aventurijn zich hiervan bewust is. Als de AVG in werking treedt, zal het privacybeleid van Altrecht Aventurijn hiermee in overeenstemming moeten zijn.

- **Toestemming**
Als aan betrokkene toestemming wordt gevraagd, is de verwerking van zijn/ haar persoonsgegevens gerechtvaardigd. Wanneer de AVG wordt ingevoerd, worden de eisen voor het afgeven van deze toestemming zwaarder. Er zal een bewijsplicht zijn voor de verantwoordelijke, dat er toestemming is verleend. Bij het geven van de toestemming moet duidelijk zijn, dat de toestemming op elk moment kan worden ingetrokken.
- **Rechten van betrokkenen**
Ook volgens de huidige wetgeving heeft de betrokkene recht op inzage/ kopie of vernietiging van de persoonsgegevens. De AVG specificereert, welke gegevens bij inwilliging van het verzoek tot inzage, de instelling aan de betrokkene moet

verstrekken. Daarnaast zijn er meer gronden, waarop een betrokkene een geslaagd verzoek kan doen tot vernietiging van zijn/ haar persoonsgegevens.

In de volgende gevallen is de organisatie verplicht om persoonsgegevens te wissen:

- de persoonsgegevens zijn niet meer nodig voor de doelen, waarvoor deze zijn verzameld of verwerkt;
  - de betrokkene trekt zijn toestemming voor de verwerking in of tekent tegen de verwerking bezwaar aan;
  - de persoonsgegevens zijn onrechtmatig verwerkt;
  - de persoonsgegevens dienen te worden gewist op basis van een regel uit het unierecht of het nationale recht of wanneer de gegevens zijn verwerkt in het kader van leveren van diensten aan kinderen die jonger dan 16 jaar zijn.
- PIA's
Vanaf mei 2018 zal er voor Altrecht Aventurijn de plicht gaan gelden, om PIA's uit te voeren. Hiermee kan een organisatie zelf controleren of een product of dienst daadwerkelijk *privacyproof* is.
  - Functionaris Gegevensbescherming
Tot op heden is er geen verplichting tot het aanstellen van een functionaris Gegevensbescherming. Met ingang van de AVG zal er voor Altrecht Aventurijn wel een verplichting gaan gelden om een functionaris Gegevensbescherming aan te stellen.
  - Meldplicht datalekken
Door de AVG worden de eisen voor een organisatie om een datalek te melden verscherpt. Een datalek dient nu binnen 72 uur te worden gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens. Wanneer een datalek een groot risico heeft, dient de betrokkene om wiens persoonsgegevens het gaat, ook op de hoogte te worden gesteld. Er is kennisgenomen van het protocol, dat in werking is bij Altrecht Aventurijn. Met oog op de toekomstige wetgeving is dit protocol nog niet volledig.
  - Bewerkingsovereenkomst
Veel organisaties maken gebruik van zogenaamde bewerkingsovereenkomsten. Altrecht Aventurijn doet dit ook. Er is gekeken naar de bewerkingsovereenkomst, die Altrecht Aventurijn hanteert. De eisen, die in een bewerkingsovereenkomst geregeld moeten worden, zijn in AVG duidelijker gespecificeerd.
  - Register
Altrecht Aventurijn zal bij invoering van de AVG verplicht worden om een register bij te houden, waarin verwerkingen van persoonsgegevens worden geregistreerd.

6.2 Aanbevelingen

Om ervoor te zorgen dat het beleid van Altrecht Aventurijn in overeenstemming is met huidige en toekomstige wetgeving, worden de volgende aanbevelingen gedaan.

6.2.1. Aanbevelingen met betrekking tot de huidige wetgeving

- Doelbinding
  - 1) Zorg dat in protocollen en werkinstructies een welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd doeleinde is beschreven. Het doel, dat bij voorbeeld kan worden geformuleerd is: "het ten goede komen van de zorg en verstrekken van een juiste behandeling". Op de formulieren, waarop de toestemming van patiënten wordt vastgelegd, zal ook een doel van de verwerking moeten zijn beschreven.

- **Patiëntendossier**
Altrecht Aventurijn hanteert de wettelijke bewaartermijn van 15 jaar. Voor EPD's is er nog geen beleid over de vernietiging van deze dossiers. Het is dan ook het advies om alvast beleid te maken over de wijze waarop de patiëntendossiers in de toekomst vernietigd dienen te worden. Stel hiervoor ook een verantwoordelijke aan. Dit zou goed kunnen worden ondergebracht in de portefeuille van de functionaris Gegevensbescherming.
- **Toestemming**
Stel als regel, dat bij het verstrekken van persoonsgegevens aan derden, er altijd toestemming aan de patiënt gevraagd wordt. Die toestemming moet dan schriftelijk worden vastgelegd voordat persoonsgegevens met derden worden gedeeld. Voeg toe bij de handleiding voor het verzoek tot inzage in het zorgdossier, dat ouders (met gezag) alleen inzage krijgen in het dossier van hun kind (van 12 of ouder), wanneer het kind hier voorafgaand toestemming voor heeft gegeven.
- **Proportionaliteit en subsidiariteit**
Wanneer het mogelijk is en de patiënt voor een bepaalde periode wordt opgenomen, kan de toestemming voor die periode worden afgegeven. Dit kan op de toestemmingsformulieren worden opgenomen. Door de verwerking tijdsgebonden te maken, voldoet dit aan de proportionaliteit en subsidiariteit.
- **Informatieveiligheid**
In het protocol Informatiebeveiliging kunnen de specifieke maatregelen, die de bescherming van de persoonsgegevens moeten garanderen, worden opgenomen. Voorbeelden hiervan zijn: het beveiligd mailen, het monitoren van wie medische gegevens opvraagt, alsmede de beveiliging door middel van elektronische sleutels.

6.2.1. *Aanbevelingen met betrekking tot de toekomstige wetgeving*

- **Toestemming**
Zorg ervoor -wanneer er door patiënten toestemming wordt verleend voor verwerking van hun persoonsgegevens-, dat deze toestemming schriftelijk wordt vastgelegd. Hierdoor kan altijd worden aangetoond dat er daadwerkelijk toestemming is gegeven. Het huidige beleid bij Altrecht Aventurijn beoogt dit al, maar in de praktijk blijkt, dat dit niet altijd wordt gehandhaafd. Neem op in de toestemmingsformulieren, dat de gegeven toestemming op elk willekeurig moment kan worden ingetrokken.
- **Rechten van betrokkenen**
Zoals is besproken, specificeert de AVG gevallen, wanneer een betrokkene een geslaagd beroep kan doen op het recht om vergeten te worden. Neem op in de handleiding voor het verzoek tot vernietiging in welke gevallen het verzoek zal moeten worden ingewilligd.
- **Verzoek tot inzage**
De organisatie dient zorg te dragen voor volledige informatie conform de wet als de patiënt een verzoek om inzage doet. Het is dan ook aan te bevelen, dat Altrecht Aventurijn in de handleiding opneemt, welke informatie moet worden verstrekt om aan de eisen te voldoen.
- **Verzoek op correctie**

Wanneer een patiënt zich beroept op het recht op rectificatie zal de instelling de betrokkene van de gecorrigeerde persoonsgegevens een verklaring moeten toesturen.

- PIA's
Laat producten en diensten testen in hoeverre zij *privacyproof* zijn door een PIA uit te voeren. Het is aan te raden om gebruik te maken van het model dat door de rijksoverheid is vastgesteld.
- Functionaris Gegevensbescherming
Stel binnen Altrecht Aventurijn een functionaris Gegevensbescherming aan en geef hem ook een actieve rol binnen de organisatie.
- Protocol datalekken
In het protocol datalekken zal de tijdsbepaling moeten worden gespecificeerd. Inhoudende dat datalekken binnen 72 uur aan Autoriteit Persoonsgegevens moeten worden gemeld. Neem tevens hierin op dat een datalek aan de betrokkene gemeld moet worden, mocht er een hoog risico zijn.
- Bewerkingsovereenkomst
In het huidige model bewerkingsovereenkomst zal bijkomstig nog moeten worden opgenomen: de soort persoonsgegevens, categorieën van betrokkenen, de doeleinden van de gegevensbescherming, met welke doeleinden de bewerking plaatsvindt en eventuele audits.
- Register
Zorg dat wanneer de AVG in werking treedt, er een register voor de verwerking van persoonsgegevens is aangelegd. Het is belangrijk dat hiervoor ook een verantwoordelijke wordt aangesteld (hiervoor is wellicht een taak weggelegd voor de functionaris Gegevensbescherming).

Bronnenlijst

Literatuur

F. Ambtenbrink & H.H.B. Vedder 2014.

F. Ambtenbrink & H.H.B. Vedder, *Recht van de Europese Unie*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2014.

C. Arts 2016

C. Arts 2016, 'Het accountability principe onder de Algemene Verordening Gegevensbescherming', *consideratie* augustus 2016.

Autoriteit Persoonsgegevens 2016.

Autoriteit Persoonsgegevens, *Richtlijnen voor functionarissen voor de gegevensbescherming (FG's)*, 2016.

Mr. Drs. F.A.M. Bakker & prof. Dr. B.C.M. Raes 2016.

Mr. Drs. F.A.M. Bakker & prof. Dr. B.C.M. Raes, *De psychiatrie in het Nederlandse recht*, Deventer: Kluwer 2016.

P.L. Coté 2014

P.L. Coté 2014, 'De functionaris voor gegevensbescherming: een schaap met vijf poten', *Duthler Associates* 2014.

Dr. J.W. Hummelen & dr. M.W. Hengeveld 2014.

Dr. J.W. Hummelen & dr. M.W. Hengeveld, *psychiatrie voor juristen*, Utrecht: De Tijdstroom 2014.

T. Hooghiemstra, J. Oud, M.Radema, M.Spruit, P.Wielaard 2016.

T. Hooghiemstra, J. Oud, M.Radema, M.Spruit, P.Wielaard, PBLQ, *onderzoek naar de beveiliging van patiëntgegevens*, december 2016.

J. Gerritsen 2015.

J. Gerritsen, 'Waar gaat het heen met de avg', *Informatie* augustus 2015.

GGZ Nederland 2012.

GGZ Nederland, *Handreiking beroepsgeheim*, 2012.

KNMG 2016.

Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst (KNMG), *De richtlijn Omgaan met medische gegevens*, september 2016.

H. Kranenborg 2011.

H. Kranenborg, *Wet bescherming persoonsgegevens in Europees perspectief*, Deventer: Wolters Kluwer.

D. Meerbergen, 2016.

D. Meersbergen, *praktisch gezondheidsrecht*, Utrecht: Noordhoff Uitgevers 2016.

S. Nouwt *NJB* 2014/2158.

S. Nouwt, 'Gemeentezorg en privacyzorgen', *NJB* 2014/2158, p.4

Michael Persson 2015.

Michael Persson, *Wetsvoorstel bescherming persoonsgegevens is 'stap achteruit'*, Volkskrant 15 juni 2015.

Rijksdienst 2013.

Rijksdienst, *Toetsmodel Privacy Impact Assessment (PIA) Rijksdienst*, 2013.

Velink & De Die 2011.

Velink & De Die Advocaten, *informatieuitwisseling in zorgketens*, juni 2011.

Kamerstukken

Kamerstukken II 1997-1998, 25 892, nr. 3.

Memorie van toelichting: Wet bescherming persoonsgegevens

Kamerstukken II 2016–2017, 31 765, nr. 259.

Brief minister Schipper naar aanleiding onderzoek